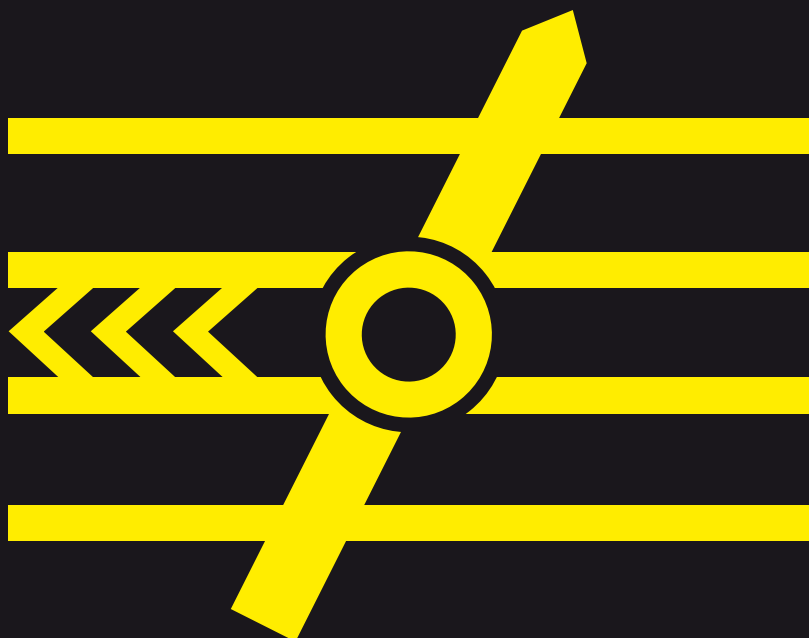

Sammanfattande yrkesanalyser 2012

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Syftet med yrkesanalyserna.....	3
1.2	Källor och informationsinsamling	3
1.3	Begränsningar i informationen	4
1.4	Tolkningen av slutsatser och bedömningar	4
2	Data och IT.....	6
2.1	Sammanfattning av yrkesanalys för IT-säkerhetstekniker och datasäkerhetstekniker, dnr YH 2012/2791	6
2.2	Sammanfattning av yrkesanalys för webbutvecklare, dnr YH 2012/1530	7
3	Ekonomi, administration och försäljning	9
3.1	Sammanfattning av yrkesanalys för försäkringsförmedlare, dnr YH 2012/2654	9
3.2	Sammanfattning av yrkesanalys för kvalificerade säljare, dnr YH 2012/2653	10
3.3	Sammanfattning av yrkesanalys för redovisningsekonomer, dnr YH 2012/2656	12
3.4	Sammanfattning av yrkesanalys för redovisningskonsulter, dnr YH 2012/2656	13
3.5	Sammanfattning av yrkesanalys för vårdadministratörer, dnr YH 2012/1410	14
3.6	Sammanfattning av yrkesanalys för projektledare med generell inriktning, dnr YH 2012/1331.....	15
3.7	Kort yrkesanalys för centrumledare, dnr YH 2012/3086	17
3.8	Kort yrkesanalys för E-commerce Managers, dnr YH 2012/3160.....	19
4	Friskvård och kroppsvård.....	21
4.1	Sammanfattning av yrkesanalys för hudterapeuter, dnr YH 2012/2747 ..	21
4.2	Sammanfattning av yrkesanalys för badmästare, dnr YH 2012/1883.....	22
4.3	Kort yrkesanalys för hälsoutvecklare, dnr YH 2012/3085.....	24
5	Hotell, restaurang och turism	26
5.1	Sammanfattning av yrkesanalys för projektledare med inriktning mot turism, dnr YH 2012/1349	26
5.2	Sammanfattning av yrkesanalys för resesäljare/resekonsulter, dnr YH 2012/2748	27
5.3	Kort yrkesanalys för ledare inom storhushåll, dnr YH 2012/3098.....	28
5.4	Kort analys om destinationsutveckling, dnr YH 2012/3087.....	30
6	Hälsö- och sjukvård samt socialt arbete	32
6.1	Sammanfattning av yrkesanalys för medicinska fotterapeuter, dnr YH 2012/1371	32
6.2	Sammanfattning av yrkesanalys för personal som ger boendestöd enligt SoL eller personal som ger stöd och särskild service i bostad enligt LSS, dnr YH 2012/2742.....	33
6.3	Sammanfattning av yrkesanalys för tandsköterskor, dnr YH 2012/1885 ..	35

6.4	Sammanfattning av yrkesanalys för apotekstekniker, dnr YH 2012/1884	37
6.5	Sammanfattning av yrkesanalys för integrationspedagoger, dnr YH 2012/1225	38
6.6	Kort yrkesanalys för optometritekniker, dnr YH 2012/3078.....	39
7	Juridik.....	41
7.1	Sammanfattning av yrkesanalys för paralegals, dnr YH 2012/1176.....	41
8	Kultur, media och design	43
8.1	Sammanfattning av yrkesanalys för originalare, dnr YH 2012/1391	43
8.2	Sammanfattning av yrkesanalys för tryckare, dnr YH 2012/1391.....	44
8.3	Sammanfattning av yrkesanalys för bokbindare, dnr YH 2012/1391.....	45
8.4	Sammanfattning av yrkesanalys för fotografer, dnr YH 2012/3159	46
9	Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske	48
9.1	Sammanfattning av yrkesanalys för arbetsledare inom trädgårdsanläggning, dnr YH 2012/2805	48
9.2	Sammanfattning av yrkesanalys för skogsbrukstekniker, dnr YH 2012/2851	49
9.3	Kort yrkesanalys för djurvårdare/veterinärassistenter, dnr YH 2012/3164	50
10	Pedagogik.....	53
10.1	Sammanfattning av yrkesanalys för trafiklärare, dnr YH 2012/2104.....	53
11	Samhällsbyggnad och byggteknik	55
11.1	Sammanfattning av yrkesanalys för installationsingenjörer, dnr YH 2012/2696	55
11.2	Sammanfattning av yrkesanalys för fastighetstekniker, dnr YH 2012/2695	56
12	Säkerhetstjänster	58
12.1	Sammanfattning av yrkesanalys för säkerhetstekniker och larmtekniker, dnr YH 2012/2938	58
12.2	Sammanfattning av yrkesanalys för säkerhetssamordnare, dnr YH 2012/2752	59
13	Teknik och tillverkning	61
13.1	Sammanfattning av yrkesanalys för CNC-tekniker, dnr YH 2012/2758 ..	61
13.2	Sammanfattning av yrkesanalys för tekniker inom mobila arbetsmaskiner, dnr YH 2012/558	62
13.3	Kort yrkesanalys för vindkraftstekniker, dnr YH 2012/3020	63
13.4	Kort yrkesanalys för produktionslogistiker, dnr YH 2012/3124	64
14	Transporttjänster.....	66
14.1	Sammanfattning av yrkesanalys för lokförare, dnr YH 2012/2788.....	66

1 Inledning

Under 2012 har Myndigheten för yrkeshögskolan fortsatt att arbeta med att ta fram yrkesanalyser i syfte att analysera arbetslivets behov av yrkeshögskoleutbildning. Utöver yrkesanalyser har myndigheten tagit fram och publicerat rapporten *Utbildningar inom yrkeshögskolan – utbildningsplatser som avslutas 2012-2018*.¹ Rapporten redovisar yrkeshögskolans befintliga utbildningsutbud. Detta för att ge en överblick av utbildningsutbudet inom yrkeshögskolans olika utbildningsområden. Myndigheten har också publicerat en arbetsmarknadsanalys med fokus på det regionala kompetensbehovet, *Regional efterfrågan och kompetens inom yrkeshögskolan 2012*.²

I arbetet med yrkesanalyserna har metod och innehåll utvecklats utifrån erfarenheter från 2010 och 2011. Utvecklingsarbetet har inneburit ökad användning av branschens egen information om utvecklingen i branscherna och förändringar av kompetensbehov. Myndigheten har utvecklat sina kontakter med arbetslivet via en referensgrupp med representanter från olika branscher och även ökat deltagandet i branschnätverk och genomfört företagsbesök.

I denna rapport redovisas sammanfattningar av yrkesanalyser och sammanfattningar av analyser av specifika frågeställningar. Analyserna, innehållet i ansökningarna från utbildningsanordnare, referenstagning och annan relevant information utgör underlag vid bedömning av inkomna ansökningar om att få ingå i yrkeshögskolan och erhålla statligt stöd.

Det har varit särskilt viktigt för myndigheten att prioritera analyser av yrken där arbetsmarknadens efterfrågan, yrkeshögskolans relevans för yrket eller befintligt utbildningsutbud har varit svårt att bedöma på annat sätt.

1.1 Syftet med yrkesanalyserna

Yrkesanalysen ska främst svara på tre frågor:

- Finns det en efterfrågan på yrkesrollen eller den kompetens utbildningen leder till?
- Är yrkeshögskolan relevant utbildningsform för yrket eller kompetensen?
- Hur ser utbildningsutbudet ut när det gäller utbildningar som kan leda till yrket eller kompetensen?

Ibland kan en yrkesanalys vara avgränsad till att belysa specifika frågeställningar. Det kan handla om yrkeshögskolans relevans för olika nivåer av kvalifikationer inom ett yrke, skillnader och likheter mellan olika yrkesroller eller betydelsen av olika certifikat inom ett yrke eller kompetensområde.

1.2 Källor och informationsinsamling

Bland de källor som använts finns Arbetsförmedlingens Yrkeskompass och Yrken A–Ö. En annan källa är Statistiska centralbyrån (SCB) där yrkesregistret och registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) har använts i en del av analyserna. Även Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) har använts för att beskriva olika yrken.

En stor del av informationen har hämtats från arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer, andra intresse- och branschorganisationer, myndigheter som Skolverket, Tillväxtverket, Tillväxtanalys och Konjunkturinstitutet samt universitet och högskolor. Information har också hämtats från rekryteringsannonser på olika webbplatser.

¹ Yhmyndigheten.se

² Yhmyndigheten.se

För att stämma av och ytterligare komplettera den information som myndigheten samlat in från olika skriftliga källor har kontakter tagits med aktörer på arbetsmarknaden. Myndigheten har bland annat låtit bransch- och intresseorganisationer, arbetsgivare och personalansvariga kommentera och komplettera utkast av yrkesanalyserna.

Regionala självstyrelseorgan, samverkansorgan och länsstyrelser med regeringens uppdrag att etablera regionala kompetensplattformar samt regionalt arbetsliv har bistått myndigheten med information om den regionala arbetsmarknaden och hur den förväntas utvecklas.

1.3 Begränsningar i informationen

Den information myndigheten har tillgång till har begränsningar som gör att den måste tolkas med försiktighet och med viss reservation. Statistiken från SCB:s yrkesregister är olika användbar för olika yrken beroende på hur avgränsningarna är gjorda. En del yrkesgrupper är mycket tydligt avgränsade medan andra yrkesgrupper innehåller många olika yrkesroller. För de senare är statistiken mindre relevant.

Information från t.ex. anställningsannonser, webbsidor med yrkesinformation och rekryteringsföretag är i regel mycket användbar för att få en bild av vilken kompetens som efterfrågas och vilka arbetsuppgifter som ingår i yrkesrollen. Svagheter i den informationen är att det är svårt att systematisera informationsinsamlingen och försäkra sig om att alla relevanta anställningsannonser och webbsidor är identifierade.

Den respons som myndigheten får in på utkastet till yrkesanalyser varierar. Vissa aktörer på arbetsmarknaden är aktiva och ger synpunkter, konstruktiv kritik och förslag på kompletteringar. Andra aktörer har inte möjlighet att lämna synpunkter av olika skäl. Här behöver myndigheten utveckla ett tätare samarbete med en del branscher så att innehållet i analyserna kan bli mer komplett och nyanserat.

Trots att den information som myndigheten har tillgång till har olika begränsningar så ger den sammantaget ofta vägledning i frågor som analyserna syftar att svara på, dvs. om det finns en efterfrågan på yrket eller kompetensen, om yrkeshögskolan är relevant utbildningsform för yrket och hur utbudet av utbildningar till yrket ser ut.

1.4 Tolkningen av slutsatser och bedömningar

Varje sammanfattning avslutas med en slutsats och bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket, arbetslivets efterfrågan på yrket och arbetslivets behov av yrkeshögskoleutbildning till yrket. Med arbetslivets efterfrågan avses här att det finns en efterfrågan på anställda eller en efterfrågan på en tjänst som tillhandahålls av egenföretagare.

Nedan redogörs för hur bedömningarna kan tolkas. Bedömningarna bygger på den information som myndigheten haft tillgång till under analysarbetet.

Yrkeshögskolans relevans för yrket bedöms på tre sätt:

1. Yrkeshögskolan är relevant utbildningsform för yrket. Det betyder att yrkeshögskolan är lämplig nivå och utbildningsform för att utbilda till yrket.
2. Yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för yrket. Det betyder att yrkeshögskolan kan vara lämplig nivå och utbildningsform trots att yrket också går att nå genom andra utbildningsformer eller relevant yrkeserfarenhet.
3. Yrkeshögskolan är inte relevant utbildningsform. Det betyder att yrkeshögskolan inte är lämplig nivå eller utbildningsform. Utbildning till yrket bedöms passa bättre inom andra utbildningsformer t.ex. gymnasieskolan, folkhögskolan eller högskolan.

Arbetslivets efterfrågan på yrket bedöms på tre sätt:

1. Efterfrågan bedöms vara stor. Det betyder att det finns en tydlig efterfrågan eller att det är brist på kompetens och att arbetslivet har svårt att rekrytera till yrket.
2. Efterfrågan bedöms vara kontinuerlig. Det betyder att det finns en kontinuerlig efterfrågan men att myndigheten inte har någon information som visar på brist eller överskott.
3. Efterfrågan bedöms vara liten. Det betyder att informationen visar att det endast behövs ett fåtal till yrket eller att det finns fler inom yrket än vad arbetslivet efterfrågar.

Arbetslivets behov av yrkeshögskoleutbildning till yrket bedöms på tre sätt:

1. Behovet av yrkeshögskoleutbildning bedöms vara stort. Det betyder att det finns en efterfrågan på yrket som inte tillgodoses tillräckligt på något annat sätt än genom yrkeshögskolan.
2. Behovet av yrkeshögskoleutbildning bedöms vara kontinuerligt. Det betyder att det finns en efterfrågan som tillgodoses av befintligt utbildningsutbud inom yrkeshögskolan men att nya utbildningsplatser behöver beviljas för att utbildningsvolymen ska bibehållas.
3. Behovet av yrkeshögskoleutbildning bedöms vara litet. Det betyder att efterfrågan på yrket är så liten att den kan tillgodoses av befintligt utbildningsutbud inom yrkeshögskolan eller att det redan finns utbildning till yrket inom andra utbildningsformer.

2 Data och IT

2.1 Sammanfattning av yrkesanalys för IT-säkerhetstekniker och datasäkerhetstekniker, dnr YH 2012/2791

2.1.1 Beskrivning av yrkesrollerna inklusive kompetenskrav

IT-säkerhetstekniker och datasäkerhetstekniker arbetar främst med att följa upp och administrera företagets datasäkerhetssystem och se till att de fungerar som de ska. De övervakar och kontrollerar så kallade brandväggar, dvs. dataprogram som förhindrar intrång i systemen och behörighetskontrollsystem. En annan uppgift är att se till att det finns rutiner för hur ofta det ska göras säkerhetskopior av innehållet i datorerna. En del av arbetsuppgifterna är de samma som en nätverkstekniker utför. Nätverkstekniker installerar och anpassar datorer som sköter kommunikationen i nätverket, till exempel routrar och servrar. De arbetar med att göra datanätet säkert och installerar till exempel brandväggar.³

Det är problematiskt att specificera kompetenskraven för IT-säkerhetstekniker och datasäkerhetstekniker eftersom kraven beror på den organisation som teknikern ska arbeta i och hur IT-plattformen ser ut där. Eftersom tekniken förändras hela tiden så förändras också efterfrågan på kompetens inom olika produkter och program. Däremot finns det lite längre "giltighetstid" på olika typer av standarder.⁴

Det finns hela tiden ett behov av kompetens som kan följa "best practice" för olika produkter och tillämpningar, kunskap om säker systemutveckling, och medvetenhet om hur IT-säkerhet inom ett system kan upprätthållas. En kortare utbildning inom IT-säkerhet bör inte enbart fokusera på teknik, utan även på metoder och standarder såsom ISO 27001.⁵

2.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för att utbilda till IT-säkerhetstekniker och datasäkerhetstekniker. Detta förutsatt att utbildningen bygger vidare på relevant gymnasieutbildning eller yrkeserfarenhet inom data- och IT.

För IT-säkerhetstekniker och datasäkerhetstekniker kan det krävas en kortare eftergymnasial utbildning enligt vad som går att utläsa från Standard för svensk yrkesklassificering och av utbildningsvägen som beskrivs i Arbetsförmedlingens Yrken A-Ö.

För de mer kvalificerade yrkesrollerna inom IT-säkerhet som säkerhetsspecialist, datasäkerhetsansvarig, säkerhetschef och motsvarande bedömer myndigheten att högskolans IT-utbildningar är mer relevanta.

2.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

För närvarande finns det inte några yrkeshögskoleutbildningar som leder till IT-säkerhetstekniker eller datasäkerhetstekniker.

Det finns utbildningar inom högskolan som leder till kvalificerade yrkesroller inom data och IT-säkerhet.⁶

³ Arbetsförmedlingen.se, Yrken A-Ö

⁴ Samlad information från företagen Bitsec, Capgemini och Vebeit.

⁵ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om IT- och datasäkerhetstekniker, dnr YH 2012/2791.

⁶ Studera.nu

2.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Det kan finnas en efterfrågan på datasäkerhetstekniker och IT-säkerhetstekniker men den är inte helt tydlig. Den prognos Arbetsförmedlingen presenterar omfattar drifttekniker och supporttekniker generellt och den visar på en balanserad arbetsmarknad de närmaste åren. Det samma gäller prognosen för systemförvaltare och systemadministratörer.⁷

Det kan finnas en logisk förklaring till att det är svårt att identifiera efterfrågan på IT-säkerhetstekniker och datasäkerhetstekniker och att endast ett fåtal anställningsannonser är publicerade i offentliga medier. En organisation som ska anställa inom IT-säkerhet kommer förutom att fokusera på ren teknisk kompetens även att behöva värdera om det finns andra krav runt säkerhetsprövning etc. Många gånger har IT-säkerhetstjänster krav på säkerhetsprövning och för att undvika en omfattande rekryteringsprocess väljer därför många organisationer internrekrytering. Det kan innebära att personer som redan arbetar som data- och IT-tekniker rekryteras till arbetsuppgifter och yrkesroller inom säkerhet.⁸

När det gäller tekniker inom IT-infrastruktur som arbetar med att installera och underhålla organisationsintern IT-infrastruktur bedömer IT&Telekomföretagen att behovet kan öka när det gäller just utbyggnad och installation av infrastruktur men att efterfrågan minskar när det gäller drift av befintlig infrastruktur, bland annat på grund av utvecklingen av molntjänster.⁹

Även information från Arbetsförmedlingens nationella branschråd för data och IT tyder på att det finns en efterfrågan på IT-säkerhetstekniker och datasäkerhetstekniker. De påpekar också att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform.

2.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till IT-säkerhetstekniker och datasäkerhetstekniker bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Detta förutsatt att utbildningen bygger vidare på relevant gymnasieutbildning eller yrkeserfarenhet. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på IT-säkerhetstekniker och datatekniker är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till IT-säkerhetstekniker och datasäkerhetstekniker bedöms vara litet på 3–5 års sikt.

2.2 Sammanfattning av yrkesanalys för webbutvecklare, dnr YH 2012/1530

2.2.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Webbutvecklare utvecklar webbsidor med information och webbaserade applikationer för t.ex. banker, försäkringsbolag, reklambyråer eller andra företag och organisationer t.ex. inom film-, musik- och spelindustrin. Webbutvecklaren kan även arbeta med design av webbsidan t.ex. utarbeta text, färger, typsnitt, placering av bilder, länkar och annat för att göra sidan snygg, överskådlig, ändamålsenlig och användarvänlig.¹⁰

⁷ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om IT- och datasäkerhetstekniker, dnr YH 2012/2791.

⁸ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om IT- och datasäkerhetstekniker, dnr YH 2012/2791.

⁹ IT&Telekomföretagen (2012) *IT- och telekomsektorns kompetensbrist - En översikt över behovet av olika yrkesroller samt förslag på åtgärder*

¹⁰ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om webbutvecklare, dnr YH 2012/1530.

Webbutvecklare har teknisk kompetens för att utveckla webbapplikationer på klient- och serversida samt kunskap om databaser. Webbutvecklare är inte sällan specialiserade inom antingen ASP.NET vilket är Microsofts ramverk för webbutveckling eller PHP som är open source. Java har mindre marknadsandel, men är fortfarande väletablerat. Dessa tre har mer eller mindre naturliga kopplingar till vissa databasplattformar och webbpubliceringssystem inom vilka webbutvecklaren ofta har kompetens.¹¹

2.2.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Yrkeshögskolan bedöms vara relevant utbildningsform för webbutvecklare med mer praktisk inriktning. Samtidigt efterfrågas också högskoleutbildning för en betydande del av de tjänster som utannonseras.

2.2.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Det finns inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning totalt 429 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket webbutvecklare. Samtidigt finns det inom högskolan omkring 170 programutbildningar inom programmering och spelutveckling. Utöver dessa finns 162 kurser på 7,5 till 15 högskolepoäng med inriktning mot programmering, webb- och spelutveckling, webbdesign och motsvarande.¹²

2.2.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Arbetslivets efterfrågan på webbutvecklare är stor.¹³ Det utbildningsutbud som finns inom olika utbildningsformer tycks inte täcka det behov som finns i dag.

2.2.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till webbutvecklare bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Detta förutsatt att utbildningen bygger vidare på relevant gymnasieutbildning eller yrkeserfarenhet inom data- och IT. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på webbutvecklare är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till webbutvecklare bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

¹¹ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om webbutvecklare, dnr YH 2012/1530.

¹² Studera.nu

¹³ IT&Telekomföretagen (2012) *IT- och telekomsektorns kompetensbrist - En översikt över behovet av olika yrkesroller samt förslag på åtgärder*

3 Ekonomi, administration och försäljning

3.1 Sammanfattning av yrkesanalys för försäkringsförmedlare, dnr YH 2012/2654

3.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Försäkringsförmedlare arbetar som fristående aktörer på försäkringsbolag eller samarbetar med värdepappersbolag som anknutna ombud. Examinerade från utbildningar inom yrkeshögskolan ska ha färdigheter, kunskaper och kompetenser att arbeta med sak-, liv- och skadeförsäkring samt företagsförsäkring, marknadsföring och försäljning av försäkringar samt kunskaper om analys av försäkringsbehov. Yrkesutgången försäkringsförmedlare innebär arbete med rådgivning till enskilda och företag.¹⁴

Kunskaper och kompetenser regleras i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsförmedling (2005:11).¹⁵ Enligt Finansinspektionen ägnar sig allt fler förmedlare åt finansiell rådgivning vilket ställer höga krav på finansiell kunskap. Detta medför att det inte räcker med en god kunskap kring försäkringar utan att det även behövs god kunskap inom finansiell teori och finansiella produkter.¹⁶

3.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Finans- och försäkringsmarknaden består av flera yrkesroller med olika kompetenser och utbildning. Arbetsmarknaden tillgodoses av jurister, ekonomer och samhällsvetare med utbildningsbakgrund från gymnasieskolan, yrkeshögskolan och högskolan.¹⁷

Inom finanssektorn pågår ett arbete med att säkerställa efterlevnad av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsförmedlares kunskaper och kompetens genom yrkescertifikat. Swedsec och Svenska försäkringsförmedlares förening (Sfm) är aktörer inom branschen som utfärdar yrkescertifikat.

Finansinspektionen har påbörjat ett arbete med att identifiera lämplig nivå för kunskaper om finansiell ekonomi genom att kartlägga utbildningar inom området och nivån på dessa.

3.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 393 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket försäkringsförmedlare inom bank- och försäkringssektorn. Platserna finns i Stockholms, Västra Götalands och Västernorrlands län. Vid Stockholms universitet finns Aktuarieprogrammet. Vidare finns kandidatprogram med inriktning mot aktier och finans som innehåller kurser i försäkring.¹⁸ Det finns även kortare företagsutbildningar och diplomutbildningar till försäkringsförmedlare.¹⁹

¹⁴ Fi.se, Försäkringsförmedlare.

¹⁵ Finansinspektionen (2005) *Föreskrifter och allmänna råd om försäkringsförmedling, kapitel 2 Kunskap och kompetens*.

¹⁶ Finansinspektionen. Dnr YH 2012/2654.

¹⁷ Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation (FAO) Spännande jobb.

¹⁸ Studera.nu

¹⁹ Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation (FAO) Spännande jobb

3.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Sammantaget bedöms det råda balans mellan efterfrågan och utbud av försäkringsförmedlare på 5–10 års sikt.²⁰ Arbetsmarknaden kan variera regionalt och beroende på de kompetenskrav som ställs vid rekrytering av försäkringsförmedlare.

Efterfrågan är framför allt koncentrerad till Stockholm, Göteborg och Malmö.²¹ Enligt Sveriges försäkringsförmedlares förening ökar efterfrågan på specialiserade försäkringsförmedlare inom försäkring för större industririsker, transportförsäkring, ansvarsförsäkring, egendoms- och avbrottsförsäkring.²²

Omvärldsfaktorer som kan påverka efterfrågan på försäkringsförmedlare på sikt är Försäkringsförmedlardirektivet (IMD 2) som föreslår att ett provisionsförbud införs. Blir det provisionsförbud är erfarenheten från andra länder att antalet försäkringsförmedlare minskar och att säljare med direkt anställning i företag ökar.²³ Enligt Sveriges försäkringsförmedlares förening riskerar ett provisionsförbud att urholka konkurrensen mellan förmedlare.²⁴

3.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbudet av utbildningar.

När det gäller utbildning till försäkringsförmedlare bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Yrkeshögskolan är en av flera utbildningsformer som tillgodoser finans- och försäkringsmarknaden med efterfrågad yrkeskompetens. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på försäkringsförmedlare är kontinuerlig. Efterfrågan på yrkeskompetensen är koncentrerad till storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till försäkringsförmedlare är kontinuerligt på 3–5 års sikt.

3.2 Sammanfattning av yrkesanalys för kvalificerade säljare, dnr YH 2012/2653

3.2.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Med kvalificerad säljare avses i denna analys företagssäljare inom B2B (exempelvis inom IT, teknik och medicin), Key account manager och Account manager.²⁵

Kvalificerade säljare arbetar med relationer, business to business, marknadsföring, ekonomi, kommunikation, avtal, kvalitet och säljprocesser. Kvalificerade säljare arbetar inom olika branscher och segment: exempelvis med ekonomi- och konsulttjänster, teknik, medicin, reklam och medier, resetjänster och andra typer av stödtjänster.²⁶

²⁰ Arbetsformedlingen.se., Yrkeskompassen

²¹ Kommentarer från Sveriges försäkringsförmedlares förening på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om försäkringsförmedlare, dnr YH 2012/2654.

²² Kommentarer från Sveriges försäkringsförmedlares förening på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om försäkringsförmedlare, dnr YH 2012/2654.

²³ Kommentarer från Facket för försäkring och finans på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om försäkringsförmedlare, dnr YH 2012/2654.

²⁴ Kommentarer från Sveriges försäkringsförmedlares förening på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om försäkringsförmedlare, dnr YH 2012/2654.

²⁵ Svensk handel (2011) *Handelns kompetensbehov*.

²⁶ Arbetsformedlingen.se, Yrkeskompassen

Produkt- och sortimentkunskap, teknisk utbildning, goda kunskaper i engelska, förmåga att kommunicera, kunskaper i säljteknik, förhandling och säljprocesser är exempel på kompetenskrav vid rekrytering av kvalificerade säljare.²⁷

3.2.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Myndigheten bedömer att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för utbildning till kvalificerad säljare. Utbudet av utbildningar som leder till snarlik yrkesutgång finns på högskolan, exempelvis genom generella ekonomiutbildningar. Utbildningar inom gymnasieskolan riktar sig främst mot butiksförsäljning.²⁸

Myndigheten bedömer att efterfrågan på arbetsmarknaden avser kvalificerade säljare med eftergymnasial utbildningsbakgrund. Bristen på erfarna säljare gör att utbildningsbakgrunden blir allt mer avgörande vid rekrytering av kvalificerade säljare.²⁹

3.2.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan finns 3 606 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till kvalificerad säljare. Utbildningarna finns i 13 län från Skåne i söder till Norrbotten i norr. De flesta utbildningarna finns i Stockholms, Västra Götalands och Jönköpings län. På universitet och högskolor finns Civilekonomprogrammet som innehåller kurser med inslag i försäljningsmetodik.³⁰ Vid Högskolan i Gävle ges en kurs om 7,5 poäng i sälj och affärsmanskap.³¹ Det finns många utbildningsföretag som erbjuder diplomutbildningar till säljare. Utbildningarna kan omfatta alltifrån några dagar till några månader. Utbildningar på gymnasieskolan riktar sig främst mot butiksförsäljning.³²

3.2.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Efterfrågan på kvalificerade säljare varierar med den ekonomiska aktiviteten i olika branscher och segment. Enligt Svensk Handel är efterfrågan på kvalificerade säljare stor inom handeln. Konkurrenten inom handeln ökar behovet av duktiga servicemedarbetare och därmed kvalificerade säljare.³³ Det kan förekomma regional variation i efterfrågan på kvalificerade säljare.

Enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos råder det i dagsläget balans mellan utbud och efterfrågan.³⁴ Inom tio år bedöms behovet av kvalificerade säljare att öka i samband med ersättningsrekryteringar på grund av hög ålderstruktur inom yrkesgruppen. Yrkesförbundet Säljarnas uppger att företagets bristande framförhållning när det gäller anställning och vidareutbildning av säljpersonalen är ytterligare anledning till att efterfrågan av säljare kommer öka.³⁵

Trots en dämpning av sysselsättningen inom tjänstesektorn³⁶ är säljprognoserna goda enligt Säljindikatoren för juni 2012 där 42 procent av bolagen i undersökningen anger att försäljningen kommer att öka.³⁷

²⁷ Svensk handel (2011) *Handelns kompetensbehov*.

²⁸ Skolverket.se

²⁹ Tidningen Säljaren (2012) nr 1 2012, Utbildning viktigast för KAM.

³⁰ Studera.nu

³¹ Hig.se, Sälj- och Affärsmannaskap

³² Skolverket.se

³³ Kommentarer från Svensk Handel på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om kvalificerad säljare, dnr 2012/2653.

³⁴ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen och Yrken A–Ö.

³⁵ Yrkesförbundet Säljarnas (2011) *Pressmeddelande 2011-11-24, Åtta av tio efterlyser mer utbildning*.

³⁶ Scb.se, Tjänstebranscherna bidrar mest till Sveriges BNP.

³⁷ PMP Marknadskonsult AB (2012) Säljindikatoren juni 2012.

3.2.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till kvalificerad säljare bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på kvalificerade säljare är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms vara kontinuerligt på 3–5 års sikt.

3.3 Sammanfattning av yrkesanalys för redovisningsekonomer, dnr YH 2012/2656

3.3.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Redovisningsekonomer arbetar med löpande bokföring, bokslut, löner, årsredovisningar och skattedeklarationer i flera företagsformer.³⁸ Redovisningsekonomer ska kunna bedöma hur stora intäkterna och utgifterna bör vara för att ett företag ska vara lönsamt. Vidare ska redovisningsekonomer kunna bistå kunder med råd. På mindre företag förväntas redovisningsekonomer arbeta med flera delar av redovisningen än vid större företag vilket då kräver bredare kompetens.³⁹

3.3.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Den efterfrågade utbildningsformen för redovisningsekonomer är eftergymnasial utbildning på högskola eller yrkeshögskola. Enligt Arbetsförmedlingens Yrkeskompass är det allt vanligare att redovisningsekonomer har en eftergymnasial utbildning.⁴⁰

3.3.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan finns totalt 2 910 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket redovisningsekonom. Platserna finns i 12 län från Skåne i söder till Västerbotten i norr. De flesta utbildningsplatserna finns i Stockholms, Skåne och Västra Götalands län. På universitet och högskola finns utbildningar inom ekonomi som kan leda till yrkesval inom redovisning.⁴¹

3.3.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Enligt Arbetsförmedlingens yrkeprognos är konkurrensen om jobben för redovisningsekonomer under de kommande åren liten.⁴² Det råder delade meningar om vilken bäring avskaffandet av redovisningsplikten för små privata aktiebolag har på efterfrågan av redovisningsekonomer. Enligt Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF) är avskaffandet av revisionsplikten bara en av flera orsaker till att efterfrågan bland redovisningsekonomer ökat. Exempelvis har arbetsuppgifterna inom redovisning blivit mer kvalificerade och därmed har efterfrågan ökat på redovisningsekonomer med eftergymnasial utbildning.⁴³ Enligt Arbetsförmedlingens Yrkeskompass kan förändring av revisionsplikten möjligen leda till ytterligare efterfrågan på redovisningsekonomer.⁴⁴

³⁸ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen och Yrken A–Ö.

³⁹ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

⁴⁰ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

⁴¹ Studera.nu

⁴² Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

⁴³ Kommentarer från Sveriges Redovisningskonsulters Förbund på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om redovisningsekonom, dnr YH 2012/2656.

⁴⁴ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

3.3.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till redovisningsekonom bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på redovisningsekonome är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till redovisningsekonom bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

3.4 Sammanfattning av yrkesanalys för redovisningskonsulter, dnr YH 2012/2656

3.4.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Redovisningskonsulter arbetar i huvudsak med konsultation och rådgivning.⁴⁵ Arbetsuppgifterna innebär t.ex. löpande bokföring, bokslut, löner, årsredovisningar och skattedeklarationer i flera företagsformer.⁴⁶ Redovisningskonsulter ska ha goda kunskaper inom företagsekonomiska ämnen, juridik och beskattningsrätt.

3.4.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Den efterfrågade utbildningsformen för redovisningskonsulter är eftergymnasial utbildning på högskola eller yrkeshögskola. Kompetens- och utbildningskraven ökar på grund av att yrkesrollen blivit mer kvalificerad. Företagen använder redovisningskonsulter som sin primära källa för kunskap och rådgivning inom ekonomi och skatt.⁴⁷ Sedan 2011 kan Yh-utbildning med inriktning mot redovisning utgöra en bas för auktorisation enligt branschorganisationerna för revisorer och rådgivare (FAR) och Sveriges Redovisningskonsulters förbund (SRF).

3.4.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Utbildning inom yrkeshögskolan som leder till redovisningsekonom kan utgöra en bas för auktorisation som redovisningskonsult om utbildningarna uppfyller redovisningsbranschens⁴⁸ krav. Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 2 910 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket redovisningsekonom eller redovisningskonsult. Platserna finns i 12 län från Skåne i söder till Västerbotten i norr. De flesta utbildningsplatserna finns i Stockholms, Skåne och Västra Götalands län. Examinerade från utbildningar inom ekonomi vid universitet och högskola kan söka auktorisation som redovisningskonsult.⁴⁹

3.4.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Arbetslivets efterfrågan på redovisningskonsulter har ökat dels på grund av företagets behov av konsultation och rådgivning, dels på grund av pensionsavgångar inom yrkesgruppen. Bland företag med auktoriserade redovisningskonsulter förväntas stora ersättningsrekryteringar på grund av pensionsavgångar. Enligt Sveriges

⁴⁵ Kommentarer från Sveriges Redovisningskonsulters Förbund på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om redovisningsekonom, dnr YH 2012/2656.

⁴⁶ Arbetsformedlingen.se, Yrkeskompassen.

⁴⁷ Kommentarer från Sveriges Redovisningskonsulters Förbund på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om redovisningskonsult, dnr YH 2012/2656.

⁴⁸ Branschorganisationerna för revisorer och rådgivare (FAR) och Sveriges Redovisningskonsulters förbund (SRF).

⁴⁹ Studera.nu

Redovisningskonsulters förbund (SRF)⁵⁰ är medelåldern bland medlemmarna hög. I SRF:s medlemskår är var tredje Auktoriserad Redovisningskonsult över 55 år. Inom 5 år går 900 redovisningskonsulter i pension.⁵¹

Det råder delade meningar om huruvida avskaffandet av redovisningsplikten för små privata aktiebolag påverkar efterfrågan av redovisningskonsulter.⁵² Enligt Bolagsverkets erfarenheter har kvaliteten på årsredovisningarna försämrats, förseningsavgifterna ökat och likvidationer har blivit fler sedan frivillig revision för små privata aktiebolag infördes under 2010.⁵³ För att säkerställa hanteringen av ekonomin har företagets kompetenskrav vid rekrytering av personal ökat.

3.4.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till redovisningskonsult bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på redovisningskonsulter är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till redovisningskonsult bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt

3.5 Sammanfattning av yrkesanalys för vårdadministratörer, dnr YH 2012/1410

3.5.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Vårdadministratörer (läkarsekreterare, medicinska sekreterare eller administratörer inom vård) arbetar med att skriva patientjournaler och svarar för hanteringen av journalerna.⁵⁴ Vårdadministratörer sköter patientadministrationen som innebär att skriva ut den information läkaren eller annan vårdgivare talat in på diktafon vid besök eller behandlingen av patienten. I arbetsuppgifterna ingår även verksamhets- och utvecklingsadministration, redovisning av kvalitetsregister och statistik om sjukdomstillstånd.⁵⁵

Vårdadministratör bör bl.a. ha kunskaper om medicinsk terminologi, klassifikationer enligt ICD10⁵⁶, diagnosrelaterade grupper och om DRG⁵⁷ samt inom juridik. Läkarsekreterarnas och sjukvårdsadministratörernas förbund (LSF) har tagit fram riktlinjer för innehållet i grundutbildningen till vårdadministratör.⁵⁸

⁵⁰ Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (2012) Öppet brev till YH-myndigheten, dnr YH 2012/2656.

⁵¹ Kommentarer från Sveriges Redovisningskonsulters Förbund på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om redovisningskonsult, dnr YH 2012/2656.

⁵² Kommentarer från Sveriges Redovisningskonsulters Förbund och FAR, branschorganisationen för revisorer och rådgivare på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om redovisningskonsult, dnr YH 2012/2656.

⁵³ Powerpointpresentation från Bolagsverket 14 september 2012, Ekonomimässan, dnr YH 2012/2656.

⁵⁴ Arbetsformedlingen.se, Yrkeskompassen.

⁵⁵ Intervju Skånes universitetssjukhus, 14 juni 2012, dnr YH 2012/1410.

⁵⁶ International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems.

⁵⁷ Diagnos Relaterade Grupper.

⁵⁸ Läkarsekreterares och Sjukvårdsadministratörers Förbund (2011). *Riktlinjer för grundutbildning medicinsk sekreterare*.

3.5.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Läkarsekreterarnas och sjukvårdsadministratörernas förbund (LSF) har tagit fram riktlinjer till arbetsgivare som innebär krav på genomgången eftergymnasial utbildning vid rekrytering av vårdadministratörer.⁵⁹ Yrkeshögskolan bedöms vara lämplig utbildningsform för vårdadministratörer.⁶⁰

3.5.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 1 596 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket vårdadministratör. Platserna finns i 13 län från Skåne i söder till Jämtland i norr. De flesta platserna finns i Skåne, Västra Götalands och Stockholms län. På Umeå universitet finns Vårdadministrativa programmet om 120 högskolepoäng som leder till yrkesutgången vårdadministratör.⁶¹

3.5.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Det råder brist på vårdadministratörer i hela landet. Stora pensionsavgångar inom yrkesgruppen, brist på sökande med relevant utbildning och hög personalomsättning inom yrkeskåren är anledningen till bristsituationen.⁶² Inom tio år förväntas 35 procent av de yrkesverksamma att gå i pension men det finns dock stora regionala skillnader. I Gävleborgs län är 48 procent av de yrkesverksamma vårdadministratörerna i åldern 55–65 medan motsvarande andel är 27 procent i Jönköping län.

Den ökade efterfrågan på vårdadministratörer bekräftas av Sveriges Kommuner och landsting (SKL), Läkarsekreterarnas och sjukvårdsadministratörernas förbund (LSF), personalansvariga och personalchefer vid Sahlgrenska universitetssjukhuset, Skånes universitetssjukhus, Karolinska universitetssjukhuset och Norrlands universitetssjukhus.⁶³

3.5.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till vårdadministratör bedömer myndigheten att yrkeshögskolan är relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på vårdadministratörer är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till vårdadministratörer bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

3.6 Sammanfattning av yrkesanalys för projektledare med generell inriktning, dnr YH 2012/1331

3.6.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Projektledare planerar, leder och koordinerar projekt inom olika verksamhetsområden. I projektledarrollen kan det ingå planering av aktiviteter, tidsplanering, budgetering och ekonomisk administration, rekrytering och arbetsledning, dokumentering, uppföljning och utvärdering av projekt.⁶⁴

Rollen som projektledare kan variera mycket beroende på hur komplext och stort ett projekt är, hur många projektmedarbetare som är inblandade, om medarbetare kommer

⁵⁹ Branschträff 30 maj 2012, Dnr YH 2012/1410.

⁶⁰ Branschträff 30 maj 2012, Dnr YH 2012/1410.

⁶¹ Umu.se, Vårdadministrativa programmet

⁶² Branschträff 30 maj 2012, Dnr YH 2012/1410.

⁶³ Intervju Sahlgrenska universitetssjukhuset och Skånes universitetssjukhus, 14 juni 2012, dnr YH 2012/1410.

⁶⁴ Arbetsformedlingen.se, Yrken A–Ö.

från den egna organisationen eller externt i form av experter, konsulter eller liknande med specifika kompetenser och arbetsuppgifter.⁶⁵

I Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) finns inte projektledare med generell inriktning beskriven som en egen yrkesgrupp. Klassificeringen av yrkesområden kan dock användas i de fall projektledaren förväntas ha minst lika kvalificerad utbildning som sina projektmedarbetare, trots att det kanske inte alltid är nödvändigt.⁶⁶

3.6.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Det är svårt att bedöma yrkeshögskolans relevans för utbildning till projektledare med generell inriktning. Ett problem är att det inte går att finna några konkreta indikatorer på att arbetsgivare som anställer projektledare efterfrågar en yrkeshögskoleutbildning. Det finns fler konkreta indikatorer på att det som efterfrågas är relevant yrkeserfarenhet och högskoleutbildning.⁶⁷ Dessutom är utbudet av utbildningar inom projektledning stort, vilket ger stora valmöjligheter för den som vill utbilda sig till projektledare att göra det inom folkhögskolan, högskolan eller privata utbildningar på olika nivåer och områden.

3.6.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan finns det inte några projektledarutbildningar med generell inriktning utan enbart projektledarutbildningar med inriktning på yrkesområden som data/IT, teknik och tillverkning, ekonomi, administration och försäljning samt hotell, restaurang och turism.

Det finns dock ett stort och brett utbud av projektledarutbildningar, både med generell inriktning och inriktning inom olika yrkesområden, inom folkhögskolan, högskolan och på den privata utbildningsmarknaden.

3.6.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Det är svårt att se någon efterfrågan på en projektledarutbildning med generell inriktning om den inte är kombinerad med en gedigen och kvalificerad yrkeserfarenhet. I en kommentar från Trafikverket betonas dock att en projektledare för komplexa projekt inte behöver ha sakkunskap utan ska fokusera på att leda medarbetare mot projektets mål och att det finns en stor efterfrågan på projektledarkompetens. I samma kommentar framgår att i mindre komplexa projekt kan projektledaren behöva sakkunskap för att båda leda projekt och ingå som projektmedarbetare.⁶⁸

En genomgång av anställningsannonser visar att det som efterfrågas är främst gedigen relevant yrkeserfarenhet samt högskoleutbildning eller motsvarande inom teknik, IT, bygg eller ekonomi. Oftast efterfrågas erfarenhet av projektledning, men det finns sällan någon tydligt framskriven efterfrågan på projektledarutbildning eller certifiering.

3.6.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på det yrke eller den kompetens utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till projektledare med generell inriktning är det svårt att se hur yrkeshögskolan skulle vara relevant utbildningsform för dem som inte redan har högskoleutbildning och kvalificerad yrkeserfarenhet.

⁶⁵ Kompetens i projektledning. Referensram för kompetensutvärdering.

⁶⁶ MIS 1998:3. Standard för svensk yrkesklassificering 1996.

⁶⁷ Anställningsannonser: Ramboll.se, Trafikverket.se, Adecco.se, Ericsson.se, Vattenfall.se, Ikea.se m.fl.,

⁶⁸ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om projektledare med generell inriktning, dnr YH 2012/1331.

Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på kompetens inom projektledning är stor. Utbudet av utbildningar som leder till motsvarande kompetens är också stort. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till projektledare med generell inriktning bedöms därför vara litet.

3.7 Kort yrkesanalys för centrumledare, dnr YH 2012/3086

3.7.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav⁶⁹

Centrumledare arbetar med att upprätthålla och utveckla verksamheten i köpcentrum, gallerior eller stadskärnornas kommersiella verksamhet. Centrumledare kan ha en mellanposition under en centrumchef, en turismchef eller en näringslivschef i en kommun. Under centrumledare kan det finnas centrumassistenter. Arbetsuppgifterna skiftar och kan ha olika innehåll beroende på arbetsgivare, storlek och inriktning på verksamheten. Det kan till exempel ingå att från fastighetsägarens sida ansvara för hyreskontrakt med butiksägare, underhåll och lokalvård, säkerhet, skyltning och olika evenemang. Det också innebära att arbeta strategiskt med utvecklingsfrågor, marknadsföring, information och varumärkesuppbyggnad.

Det strategiska arbetet kan innebära aktivt arbete med marknadsplan och marknadsaktiviteter på lång och kort sikt, uppföljning av försäljningsaktiviteter och analys av konkurrensförhållanden samt upphandling. Centrumledare kan också ha ansvar för att budget, prognoser och bokslut tas fram.

Centrumledare arbetar sällan helt ensamma utan samarbetar ofta med flera funktioner eller samordnar och leder andra i deras arbete. I detta arbete kan det ingå att rekrytera och att leda personal och att etablera och underhålla kontakter med butiksägare i ett centrum samt med företag, myndigheter, föreningar och organisationer som är viktiga för verksamheten.

Centrumassistenter har ungefär samma arbetsområden som centrumledare men arbetar mindre självständigt och mer under ledning samt med begränsat ansvar för verksamheten. Centrumassistenter kan antingen ha lägre utbildning än centrumledare eller kortare yrkeserfarenhet. Centrumassistenter med relevant utbildning kan växa in i rollen som centrumledare efter några års yrkeserfarenhet.

Det krävs en kombination av kompetenser inom flera områden för att arbeta som centrumledare och centrumutvecklare. Ofta efterfrågas kompetens inom ekonomi och marknadsföring, fastighetsförvaltning, detaljhandel och affärer, ledarskap, projektledning och IT.

Den utbildning som efterfrågas är eftergymnasial utbildning inom ekonomi och marknadsföring från högskolan eller motsvarande. Det kan räcka med gymnasieutbildning om den är kompletterad med relevant yrkeserfarenhet och eftergymnasial utbildning eller kortare påbyggnadsutbildningar inom de efterfrågade kompetensområdena (handel, marknadsföring, projektledning etc.). Oavsett utbildningsbakgrund är relevant yrkeserfarenhet alltid ett krav för anställning som centrumledare och centrumutvecklare.

3.7.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för utbildning till centrumledare då det dels krävs en eftergymnasial utbildning, dels då yrkesrollen kräver en kombination av kompetenser som andra eftergymnasiala utbildningar inte ger i en och samma utbildning. Fördelen med en yrkeshögskoleutbildning är att den är praktiskt inriktad mot de konkreta arbetsuppgifter som ingår i yrkesrollen och innehåller lärande i arbete.

⁶⁹ Enligt anställningsannonser på Vakanser.se, 2011–2012.

En högskoleutbildning inom ekonomi och marknadsföring kan också vara relevant för yrkesrollen då det inom en sådan generell utbildning går att välja kurser i projektledning, handel, fastighetsförvaltning, fastighetsrätt och fastighetsteknik. Det som högskoleutbildningen däremot saknar är inslaget av lärande i arbete vilket kan vara svårt för en högskolestudent att själv arrangera och finansiera.

Centrumledare har det operativa ansvaret för ett köpcentrum. Detta gör yrkeshögskolan till en lämplig utbildningsform för centrumledare och centrumassistenter. Det övergripande strategiska och ekonomiska ansvaret ligger på centrumchefen som i regel är högskoleutbildad och har lång yrkeserfarenhet.

3.7.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom kvalificerad yrkesutbildning och yrkeshögskolan finns det inte några utbildningar till yrkesrollen centrumledare.

Inom högskolan finns vid Högskolan i Skövde ett tvåårigt och ett treårigt program till butikschef som kan vara relevant för yrkesrollen centrumledare och centrumutvecklare eller motsvarande.⁷⁰

I den svenska högskolan är det möjligt att som student själv plocka kurser på heltid, halvfart och på distans och själv designa sin utbildning med det innehåll och den inriktning man vill ha utifrån den yrkeskarriär man tänker sig. Det är alltså fullt möjligt att plocka kurser inom företagsekonomi och marknadsföring, juridik, projektledning och annat som efterfrågas i yrkesrollen som centrumledare och centrumutvecklare.

Ämnet företagsekonomi, som är relevant för centrumledare, är det enskilt största ämnet inom den svenska högskolan. Under våren 2012 läste över 53 000 studenter företagsekonomi och vid samma tid fanns det 43 000 sökande till de kurser och program som skulle starta under hösten samma år.⁷¹

3.7.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Antal anställningsannonser där det söks centrumledare eller motsvarande är litet. På vakanser.se har det publicerats ett tiotal annonser under 2012 och 2011.⁷²

Ansökningstiden har passerat för samtliga. Vid en sökning i arbetsförmedlingens platsbank finns inga relevanta annonser.⁷³ Referenser från arbetslivet ger dock en bild av att det finns viss efterfrågan på yrkesrollen och att det är svårt att rekrytera personer med rätt kombination av erfarenhet och kompetens.⁷⁴

3.7.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till centrumledare bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på yrkeskompetensen är liten. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till centrumledare bedöms därför vara litet på 3–5 års sikt.

⁷⁰ Studera.nu

⁷¹ Hsv.se, Utbildningarna i företagsekonomi granskade 2012.

⁷² Vakanser.se.

⁷³ Arbetsförmedlingen.se, Platsbanken.

⁷⁴ Kungälv Innerstads AB, Kungälv kommun. Innerstadsgallerior/Gallerian, AMF Fastigheter, dnr YH 2012/3086.

3.8 Kort yrkesanalys för E-commerce Managers, dnr YH 2012/3160

3.8.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

E-commerce Managers arbetar med att etablera och driva satsningar med resultatansvar inom e-handel. Det kan inkludera framställande och upprättande av marknadsplaner för onlinemarknadsföring och e-handelsexpansion.⁷⁵ E-commerce Managers arbetar med att bevaka marknaden, trender och kundbeteenden inom e-handel för att säkerställa att verksamheten är med i utvecklingen när det gäller funktionalitet, prestanda och att driva trafik, konverteringsgrad och försäljning.⁷⁶

E-commerce Managers kan jobba i större detaljhandelsföretag med att driva satsningar på e-handel. Näthandlare driver e-handel i eget företag, med samma uppgifter som e-handelsansvariga, plus inom områden som inköp, ekonomi och ledarskap.⁷⁷

I rekryteringsannonser som eftersöker E-commerce Managers (e-handelsansvariga) efterfrågas genomgående kunskaper och kompetenser om webblösningar, e-handelsplattformar, digitala medier och projektledning.⁷⁸

3.8.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Vid rekrytering av E-commerce Managers efterfrågas eftergymnasial utbildning med inriktning mot e-handel och marknadsföring.⁷⁹ Vid en genomgång av befintliga rekryteringsannonser varierar kraven på utbildningsbakgrund och arbetslivserfarenhet.⁸⁰ Myndigheten bedömer att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för E-commerce Managers men det är också annan eftergymnasial utbildning inom högskolan.

3.8.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 330 utbildningsplatser med inriktning mot E-handel som avslutas mellan 2012–2016. Utbildningsplatserna finns i Stockholm och Skåne län. På högskolor och universitet finns bredare utbildningar inom e-handel som b.l.a. kan leda till yrkesutgången E-commerce Manager. Vid en genomgång av utbildningar i e-handel på studera.nu finns även fristående kurser i e-handelsutveckling.⁸¹

3.8.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Näthandeln expanderar och digitala strategier blir viktigare för att konkurrera inom handeln. Näthandeln står för cirka 5 procent av den totala detaljhandeln 2012. Mobil e-handel och utveckling av teknik som stöd i handeln tyder på en fortsatt expansion av näthandel.⁸² Enligt Arbetsförmedlingens yrkeskompass har digital marknadsföring ökat kraftigt under senare tid. Det har påverkat kompetenskraven inom yrkesgruppen, erfarna marknadsförare som också behärskar digitala medier är nu mycket eftertraktade. Inom detta område kan arbetsgivarna ha svårt att hitta kompetent personal även under det närmaste året.⁸³

⁷⁵ Ecompartner.net, Lediga tjänster

⁷⁶ Svensk Handel (2011) *Handelns kompetensbehov*.

⁷⁷ Svensk Handel (2011) *Handelns kompetensbehov*.

⁷⁸ Rekryteringsannons, Brothers söker en E-commerce Manager i Stockholm.

⁷⁹ Svensk Handel (2012) *Handelns kompetensbehov*.

⁸⁰ Studera.nu.

⁸¹ Studera.nu

⁸² Svensk Handel (2012) *iFramtiden*.

⁸³ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

3.8.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbudet av utbildningar.

När det gäller utbildning till E-commerce Manager bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på E-commerce Managers är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till E-commerce Manager bedöms därför vara kontinuerligt på 3–5 års sikt.

4 Friskvård och kroppsvård

4.1 Sammanfattning av yrkesanalys för hudterapeuter, dnr YH 2012/2747

4.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Hudterapeuter arbetar med olika typer av behandlingar för ansikte och kropp,⁸⁴ exempelvis fotvård, hudvård, handvård, elektrisk epilering och makeup. Enligt Svenska Spahotell arbetar hudterapeuter också med försäljning av produkter anpassade efter kunders behov.⁸⁵

Hudterapeuter ska ha kunskaper, färdigheter och kompetenser att utföra behandlingar för kropp, ansikte, händer och fötter. Hudterapeuter ska ha kunskaper om hudens uppbyggnad, hudförändringar och hudsjukdomar och kunna ge råd om behandlingar och föreslå lämpliga produkter. Hudterapeut måste också kunna bedöma när hudproblem kräver läkarvård. Hudterapeuter säljer hudvårdsprodukter och behöver därför ha god produktkännedom samt kunskaper i försäljningsteknik.⁸⁶

En hudterapeut kan efter avslutad utbildning genomföra ett yrkesprov hos Sveriges Hudterapeuters Riksorganisation (SHR) för att uppfylla krav för gesällbrev.⁸⁷ Yrkesprovet bygger på krav från den internationella sammanslutningen för yrkesverksamma hudterapeuter, Comité International d'Esthétique et de Cosmétologie CIDESCO.⁸⁸

4.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Utbildningar som godkänds och granskas av Sveriges Hudterapeuters Riksorganisation (SHR) kan vara relevanta för yrkeshögskolan som utbildningsform. Utbildningarna ska då uppfylla krav för behörighet, innehåll och längd enligt följande:

Godkända utbildningar ska bestå av minst 1 500 timmar planerad undervisning varav minst 1 200 timmar ska ske fysiskt hos utbildningsanordnaren. Behörighetskravet ska vara gymnasiekompetens eller motsvarande och utbildningarna måste innehålla både teoretiska och praktiska moment som specificeras och regleras i Sveriges hudterapeuters riksorganisations stadgar och etiska regler.⁸⁹

4.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 128 utbildningsplatser som fördelar sig på fyra utbildningar med avslut 2012–2016. Utbildningarna till hudterapeut inom yrkeshögskolan är tvååriga och finns i Stockholms och Skåne län. Utöver yrkeshögskoleutbildning finns en kompletterande utbildning (KU) och 5 privata utbildningsanordnare som tillsammans erbjuder uppemot 14 utbildningsstarter till hudterapeut 2013.⁹⁰ Dessa utbildningar är ettåriga.

⁸⁴ Arbetsformedlingen.se, Yrkeskompassen.

⁸⁵ Kommentarer från Svenska Spahotell på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om hudterapeuter, dnr YH 2012/2747.

⁸⁶ Arbetsformedlingen.se, Yrkeskompassen.

⁸⁷ Sveriges Hudterapeuters Riksorganisation (2011).

⁸⁸ CIDESCO.

⁸⁹ Sveriges Hudterapeuters Riksorganisation, dnr YH 2012/2747.

⁹⁰ Shr.se, SHR-godkända utbildningar.

4.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Eftersom de flesta hudterapeuter är egna företagare⁹¹ har information om nyföretagande inom branschen och efterfrågan av tjänster beaktats i bedömningen av efterfrågan på yrkeskompetensen. Enligt Sveriges Hudterapeuters Riksorganisation har efterfrågan på hudvårdstjänster ökat.⁹² Utvecklingen beror på att många hudvårdssalonger erbjuder fler tjänster än de traditionella hudvårdsbehandlingarna samt att utbudet av nya produkter och tjänster är större än för några år sedan. För hudterapeuter som söker anställning är konkurrensen om jobben hård enligt Arbetsförmedlingens yrkesprognos. Jobbchanserna förbättras för hudterapeuter med godkänd utbildning och som har fler kompetenser inom närliggande områden.⁹³

4.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till hudterapeut bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform under förutsättning att utbildningen är godkänd av Sveriges Hudterapeuters Riksorganisation (SHR). Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på hudterapeuter är kontinuerlig, men behovet av yrkeshögskoleutbildning till hudterapeut är svårbedömd.

4.2 Sammanfattning av yrkesanalys för badmästare, dnr YH 2012/1883

4.2.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Badmästare arbetar i simhallar och på badanläggningar med service, ordning och säkerhet.⁹⁴ Badmästares huvudsakliga arbetsuppgifter är badbevakning och rondering av badanläggning, simundervisning, vattengymnastik, lokalvård, lättare underhållsarbete och receptionistarbete. Badmästare ska kunna genomföra hjärt- och livräddning.

Om det förekommer Spa och wellness på en badanläggning ska badmästare ha kännedom om behandlingar, kunna erbjuda service och råd samt i vissa fall utföra grundläggande spabehandlingar såsom massage.

Inom yrket förekommer krav på yrkesbevis i hjärt-lungräddning (HLR), genomgången livräddningsutbildning steg 1 inom Svenska livräddningssällskapet, simlärarutbildning samt ledarutbildning i vattengymnastik.⁹⁵

Rekryteringsannonser som eftersöker badmästare ställer genomgående krav på simlärarutbildning eller likvärdig utbildning eller erfarenhet, utbildning inom HLR, och erfarenhet av service.⁹⁶ Liknande krav ställs vid rekrytering av en badvakt som är en av flera yrkesutgångar på Barn- och fritidsprogrammet i gymnasieskolan.⁹⁷ Svenska

⁹¹ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

⁹² Sveriges hudterapeuters riksorganisation (2011) *Branschrapport. Statistik och branschbeskrivning för Sveriges hudterapeuter 2011*.

⁹³ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

⁹⁴ Sveriges Kommuner och Landsting (2012) *Arbetsidentifikation (AID), Etikett AID 452013*.

⁹⁵ Kraven har hämtats från rekryteringsannonser på Arbetsförmedlingens platsbank 1 juli 2012.

⁹⁶ Rekryteringsannonser under december 2012.

⁹⁷ Skolverket.se.

Livräddningssällskapet ger också utbildningar i HLR, första hjälpen och vidare utbildning till pool-livräddare och simlärare.⁹⁸

4.2.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Konsumentverket arbetar tillsammans med bl.a. Svenska livräddningssällskapet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Maserhallen AB Borlänge, Gustavsvik och Svenska badmästarförbundet för att upprätta en branschöverenskommelse om god sed, bland annat vad gäller kompetens hos badpersonal. Överenskommelsen ska presenteras under 2013.⁹⁹

Eftersom det i dagsläget saknas en gemensam kravbild på erfarenhet och utbildning för personal i simhallar och äventyrsbad är det svårt att bedöma om yrket badmästare är relevant för yrkeshögskolan som utbildningsform. Enligt tillgänglig information är Skövde den enda kommun i Sverige som ställer krav på genomgången yrkeshögskoleutbildning vid rekrytering av badmästare. Myndigheten för yrkeshögskolan avvaktar med att bedöma yrkeshögskolans relevans för yrket till dess att branschöverenskommelsen om bland annat kompetens hos badpersonal presenterats 2013.

4.2.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 88 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket badmästare. Platserna finns i Västerbottens, Skåne och Västra Götalands län.

4.2.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Myndigheten har inte underlag som tydligt visar på ett starkt behov av utbildade inom yrkeshögskolan till yrkesrollen. Enligt Svenska badmästarförbundet ökar rekryteringsbehovet på badmästare under 2012-2014 till följd av pensionsavgångar inom yrkesgruppen.¹⁰⁰ Enligt personalstatistik från Sveriges kommuner och landsting (SKL) som omfattar badmästare anställda i offentlig sektor, fanns i november 2011, totalt 109 badmästare som var äldre än 55 år. Detta motsvarar 9,7 procent av samtliga månadsavlönade och timavlönade badmästare. Det innebär att cirka 10 anställda per år går i pension de närmaste 10 åren. Badmästare är oftast anställda inom offentlig verksamhet. Det kan finnas regionala variationer i efterfrågan på badmästare. Enligt Svenska Badmästarförbundet är det särskilt svårt att rekrytera badmästare i Norrbotten.¹⁰¹ I en genomgång av rekryteringsannonser på olika webb-sidor finns få annonser som eftersöker badmästare.

4.2.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

Det är i dagsläget svårt att bedöma yrkeshögskolans relevans för yrket badmästare. I bedömningen av yrkeshögskolans relevans för yrket kommer myndigheten att beakta branschöverenskommelsen om bland annat krav på kompetens vid anställning av badpersonal som presenteras under 2013.

⁹⁸ Svenskallivräddningssallskapet.se

⁹⁹ Konsumentverkets minnesanteckningar från diskussionsmöte säkerheten vid upplevelse- och äventyrsbad, dnr YH 2012/99.

¹⁰⁰ Tidningen Badmästare, nr 2 år 2012

¹⁰¹ Intervju Svenska badmästarförbundet 5 juli 2012.

4.3 Kort yrkesanalys för hälsoutvecklare, dnr YH 2012/3085

4.3.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Hälsoutvecklare arbetar med operativt hälsofrämjande arbete inom en privat eller offentlig organisation som anställd eller egen företagare. Det kan inkludera att framställa, implementera och följa upp handlingsplaner för det strategiska hälsoarbetet samt driva hälsofrämjande projekt inom friskvård, träning och motion, livsstil och liknande. Hälsoutvecklare arbetar långsiktigt och strategiskt för att utveckla och upprätthålla en frisk och hälsosam organisation.¹⁰²

Hälsoutvecklare arbetar med hälsofrågor inom ett brett fält, framför allt på organisations- och gruppnivå men ibland även på individnivå. Det kan innebära arbete med chefsstöd och coaching, stöd till arbetsgrupper vid utvecklings- och förändringsarbete, samt med individuellt stöd och samtal. I hälsoutvecklarnas arbetsuppgifter kan ingå att driva utvecklingsfrågor, marknadsföring och information, utbildning, ekonomisk uppföljning, samverka med kommunala förvaltningar samt offentlig och privat sjukvård.¹⁰³

Hälsoutvecklare arbetar ofta i nära samarbete med chefer, personalspecialister och företagshälsovård. Det ingår arbetsmiljöarbete som innebär såväl förebyggande arbete som rehabilitering.¹⁰⁴

De kompetenskrav som ställs på en hälsoutvecklare är kompetens och vana att driva hälsoprojekt, arbeta långsiktigt och strategiskt, arbeta mot uppsatta mål och ha förståelse för vad som ger friska och lönsamma företag. Det ställs krav på affärsmässighet och kompetens att koppla hälsoinsatser till resultat t.ex. hos kundföretag.¹⁰⁵

Arbetet kan också ställa höga krav på god organisations- och planeringsförmåga och vana att samverka och samarbeta med såväl anställda som chefer. Det krävs kunskap och vana att hålla utbildningar, driva projekt och arbeta i team.¹⁰⁶

Det ställs ibland krav att hälsoutvecklare är behöriga att genomföra så kallade Hälsoprofilsbedömningar (HPB) och har kompetens för att genomföra rök- och snusavvänjning samt har god förmåga och erfarenhet av att utbilda andra.¹⁰⁷

Ibland krävs dokumenterade kunskaper i organisation och ledarskap, god pedagogisk och kommunikativ förmåga och att kunna tala inför grupp. Goda IT-kunskaper är viktigt och ibland även körkort.¹⁰⁸

4.3.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

I arbetsförmedlingens platsbank finns fem aktuella anställningsannonser med relevans för arbete som hälsoutvecklare. I två av annonserna efterfrågas en akademisk utbildning till hälsopedagog/hälsoutvecklare. I de tre andra efterfrågas utbildning till sjuksköterska.

I en sökning på Vakanser.se finns 15 anställningsannonser med relevans för hälsoutvecklare. I 14 av annonserna kräver man en akademisk examen inom hälsopedagogik eller hälsoutveckling, hälsopromotion eller en beteendevetenskaplig examen. I ett fall efterfrågas som lägst tvåårig eftergymnasial utbildning.

I myndighetens uppföljning ett år efter examen uppger drygt 8 av 10 examinerade från utbildningar inom idrott och friskvård att de har arbete. Knappt 4 av 10 uppger att arbetet

¹⁰² Arbetsförmedlingen.se och Vakanser.se.

¹⁰³ Arbetsförmedlingen.se och Vakanser.se.

¹⁰⁴ Arbetsförmedlingen.se och Vakanser.se.

¹⁰⁵ Arbetsförmedlingen.se och Vakanser.se.

¹⁰⁶ Arbetsförmedlingen.se och Vakanser.se.

¹⁰⁷ Arbetsförmedlingen.se och Vakanser.se.

¹⁰⁸ Arbetsförmedlingen.se och Vakanser.se.

överensstämmer helt eller till största del med utbildningen. Ytterligare 2 av 10 uppger att arbetet stämmer överens till viss del med utbildningen.

4.3.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Det finns ett stort utbud av olika hälsovetenskapliga utbildningar vid svenska universitet och högskolor. Utbildningarna kan ha olika utgångspunkt, i t.ex. folkhälsovetenskap, hälsovetenskap, hälsopedagogik, idrottsvetenskap eller andra närliggande ämnen. Utbildningarna har gemensamt att de beroende på inriktning helt eller delvis fokuserar på främjandet av hälsa och välbefinnande hos grupper eller individer. Vid en genomgång av Studera.nu gick det att identifiera åtminstone 15 olika program som leder till yrkesroller som hälsoutvecklare, hälsocoach, hälsovägledare eller motsvarande. Det är inte meningsfullt att göra en fullständig sammanställning av alla befintliga program men en liten uppräkningsvisar att det finns idrottsvetenskapliga program vid sju lärosäten¹⁰⁹, det finns folkhälsovetenskapliga program vid nio lärosäten¹¹⁰, tränarprogram och hälsoutvecklarprogram vid Örebro universitet, hälsopromotionsprogram med inriktning mot idrott eller kost på Göteborgs universitet, hälsa- och wellnessprogram vid Karlstads universitet, hälsocoachprogram vid Högskolan i Skövde, hälsoinspiratörsprogram och hälsopedagogprogram vid Högskolan i Gävle, hälsovetarprogram vid Högskolan Väst, hälsovägledning och hälsopromotionsprogram vid Luleå tekniska högskola samt hälsovetenskapligt program och coachprogram vid Linneuniversitetet.¹¹¹

Det finns också 1–2-åriga eftergymnasiala utbildningar till hälsovägledare, hälsopedagog, hälsocoach, hälsoutvecklare och friskvårdspedagog inom folkhögskolan t.ex. vid i Munka, Tärna, Hagaberg, Vaddö, Lillsved, Stenungssund, Hjälmarred, Ädelfors, Grimslöv och Molkom folkhögskolor.¹¹²

4.3.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Enligt Arbetsförmedlingen finns det ett stort intresse för att arbeta med friskvård och det finns många olika utbildningsvägar och utbildningar på flera nivåer. Det stora utbudet i kombination med ett kraftigt ökat intresse för friskvård har gjort att många valt att utbilda sig inom området. Samtidigt konstaterar Arbetsförmedlingen att efterfrågan på arbetsmarknaden inte har ökat i samma takt. Det gör att det kommer att finnas ett överskott av arbetssökande i förhållande till antalet lediga jobb. Antalet lediga platser som anmäls till Arbetsförmedlingen inom yrket är litet och det är många som söker de lediga jobb som finns. Konkurrensen jobben kommer därför att bli mycket hård under det kommande året.¹¹³

4.3.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till hälsoutvecklare bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara en relevant utbildningsform. Utbudet på utbildningar som leder till motsvarande kompetens bedöms samtidigt vara stor inom folkhögskolan och högskolan. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på yrkeskompetensen till hälsoutvecklare är liten. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till hälsoutvecklare bedöms därför vara litet på 3–5 års sikt.

¹⁰⁹ Umeå universitet, Linné universitet, Göteborgs universitet, Högskolan i Halmstad, Gymnastik- och idrottshögskolan, Mälardalens högskola och Mittuniversitetet.

¹¹⁰ Göteborgs universitet, Högskolan Kristianstad, Högskolan i Gävle, Högskolan i Halmstad, Karolinska institutet, Malmö högskola, Mälardalens högskola, Mitt universitet, Örebro universitet m.fl.

¹¹¹ Studera.nu.

¹¹² Folkhogskola.nu.

¹¹³ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen

5 Hotell, restaurang och turism

5.1 Sammanfattning av yrkesanalys för projektledare med inriktning mot turism, dnr YH 2012/1349

5.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Projektledare inom turism planerar, leder och koordinerar projekt inom turism och besöksnäringen. I projektledarrollen kan det ingå att planera och arbeta med aktiviteter, tidsplanering, budgetering och ekonomisk administration, rekrytering och arbetsledning, dokumentering, uppföljning och utvärdering av projekt.¹¹⁴

Rollen som projektledare kan variera mycket beroende på hur komplext och stort ett projekt är, hur många projektmedarbetare som är inblandade, om medarbetare kommer från den egna organisationen eller externt i form av experter, konsulter eller liknande med specifika kompetenser och arbetsuppgifter.

I denna analys beskrivs projektledare med inriktning mot turism. Kompetenser inom destinationsutveckling har analyserats separat. (Se yrkesanalys för destinationsutvecklare, dnr YH 2012/3087)

Enligt Visita krävs det en gedigen erfarenhet av arbete i branschen för att kunna bli en bra projektledare. Varje destination och projekt kräver sin specialkunskap. Men det som förenar är kunskaper om projektledning och verksamhetsplanering.

Kompetenskraven varierar mycket beroende på projektens komplexitet och är svåra att sammanfatta i detalj. I Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) finns inte projektledare med inriktning mot turism beskriven som en egen yrkesgrupp.

5.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Eftersom det är få anställningsannonser och som konkret visar vilken efterfrågan det finns på projektledare med inriktning mot turism är det problematiskt att bedöma vilken relevans yrkeshögskolan har för att utbilda till yrkesrollen.

Det är problematiskt att avgöra vilken utbildningsform som är relevant just för projektledare med inriktning mot turism. Det är vanligt att de som har en ledande roll inom turismbranschen tidigare har haft andra yrkesroller i branschen.¹¹⁵

Utifrån den uppföljning som Myndigheten för yrkeshögskolan genomfört 2011 av examinerade från utbildningar till projektledare inom turism 2010 framgår det att endast tre av tio anser att de har arbetsuppgifter som överensstämmer helt eller till största delen med utbildningen.

5.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan är det beviljat 264 utbildningsplatser med yrkesutgången *projektledare med inriktning mot turism* med avslut fram till 2016.

De utbildningar som finns inom gymnasieskolan och folkhögskolan leder inte direkt till en projektledande roll. Efter dessa utbildningar krävs flera års relevant yrkeserfarenhet innan en projektledande roll kan komma i fråga.

Inom högskolan finns ett brett utbud av utbildningar inom turism och besöksnäring som kan leda till en projektledande roll inom turism. Även efter en högskoleutbildning krävs det i regel relevant yrkeserfarenhet för att kvalificera sig för en projektledande roll.

¹¹⁴ Arbetsformedlingen.se, Yrken A–Ö.

¹¹⁵ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om projektledare med inriktning på turism, dnr YH 2012/1349.

Det finns också kortkurser hos exempelvis Visitaakademin inom ekonomi, service och värdskap.

Eftersom det i regel krävs relevant yrkeserfarenhet så finns det ett brett utbud av utbildningar inom turism som kan leda till en projektledande roll.

5.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Det finns få anställningsannonser vilket tyder på att efterfrågan på projektledare inom turism liten. Om det finns en betydande efterfrågan så är frågan vilka rekryteringskanaler arbetsgivarna använder sig av för att rekrytera, och var det går att finna tillförlitliga indikatorer på efterfrågan på annat håll än Arbetsförmedlingens platsbank och andra jobbsajter.¹¹⁶

Det är problematiskt att bedöma efterfrågan på projektledare inom turism eftersom underlaget för bedömningen är litet och branschen har svårt att presentera underlag som bekräftar en efterfrågan. Det är endast ett fåtal arbetsgivare som lämnat information som denna analys grundar sig på vilket gör att det inte går att dra några generella slutsatser.

Det finns underlag som presenteras i form av visioner och förväntningar om en växande besöksnäring med stort behov av kompetens medan underlag som visar på konkreta anställningsbehov är svåra att hitta.¹¹⁷

5.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till projektledare med inriktning mot turism bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på projektledare med inriktning mot turism är otydlig och svårbedömd. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till projektledare med inriktning mot turism bedöms vara litet på 3–5 års sikt.

5.2 Sammanfattning av yrkesanalys för resesäljare/resekonsulter, dnr YH 2012/2748

5.2.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Resesäljare/resekonsulter arbetar med försäljning av resor, rådgivning åt kunder och annan personlig service på en resebyrå eller hos en researrangör. En resebyrå kan vara inriktad på privat- eller affärsresesegmentet. Kunskaper i IATA och Amadeus (eller motsvarande bokningssystem) är ofta ett krav för anställning och det är meriterande med kunskap i bokningssystem som Fidelio, Opera och Stina. Det ställs krav på goda kunskaper i svenska och engelska, god allmänbildning och lokal kännedom om resmål samt kunskaper inom geografi och historia. Egen resvana är meriterande liksom personliga resor till destinationer som företaget arbetar mot.¹¹⁸

5.2.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Det krävs som lägst utbildning på gymnasienivå, men ofta även en kortare eftergymnasial utbildning och relevant yrkeserfarenhet för att arbeta som resesäljare och resekonsult. Den eftergymnasiala utbildningen som efterfrågas kan enligt branschen utgöras av exempelvis kvalificerad yrkesutbildning och yrkeshögskoleutbildning.

¹¹⁶ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

¹¹⁷ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om resesäljare/resekonsult, dnr YH 2012/2748.

¹¹⁸ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

5.2.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 670 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket resekonsult/resesäljare. Utbildningsplatserna är fördelade på sju utbildningar och fem län. Utbildningsplatserna finns i Stockholms, Västra Götalands, Dalarnas, Uppsala och Västerbottens län. Det finns ytterligare två utbildningar som leder till yrkesrollen resesäljare/reseksult men som också kan leda till andra yrkesroller. Dessa två utbildningar finns i Skåne och Östergötlands län.

Det finns en utbildning inom folkhögskolan och det finns kortare branschutbildningar inom exempelvis IATA/UFTAA och Amadeus som, tillsammans med relevant yrkeserfarenhet, kan leda till arbete som resesäljare och reseksult.

Utbildningar inom gymnasieskolan eller högskolan bedöms enligt Svenska Resebyråföreningen inte ge tillräckliga eller relevanta kompetenser för att arbeta som resesäljare, oavsett om man jobbar med privatresor eller affärsresor.

5.2.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Enligt Svenska Resebyråföreningen finns det en kontinuerlig efterfrågan på cirka 200 resesäljare om året under de kommande 3–5 åren. Samtidigt bedömer Arbetsförmedlingen att konkurrensen om jobben är stor för resesäljare, men det är vanligt att resebyråföretag rekryterar utan att Arbetsförmedlingen är inblandad. Därför finns det anledning att beakta att det finns ett mörkertal när det gäller lediga anställningar som tillsätts genom rekrytering som inte registreras hos Arbetsförmedlingen. Enligt SRF:s medlemsundersökning våren 2011, rekryteras mindre än 20 procent via Arbetsförmedlingen.¹¹⁹

5.2.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till resesäljare/reseksult bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på resesäljare/reseksult är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till resesäljare/reseksult bedöms därför vara kontinuerligt på 3–5 års sikt.

5.3 Kort yrkesanalys för ledare inom storhushåll, dnr YH 2012/3098

5.3.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Ledare inom storhushåll arbetar med planering och beredning av måltider, matsedlar, inköp, arbetsledning och ekonomi i ett storhushåll. Storhushåll avser i denna analys till exempel storkök på sjukhus, skolor och militäranläggning samt större personal- eller lunchrestaurang eller liknande. Storhushåll kan finnas både i offentlig och privat regi.

Ledare inom storhushåll behöver förutom sedvanlig kompetens och erfarenhet av storhushåll såsom livsmedelskunskap och beredning av råvaror, matlagning, hygien, näringslära, komponering av menyer och matsedlar även fördjupade kunskaper i ekonomi och arbetsledning, matlagningstekniker, näringslära och specialkost.¹²⁰

¹¹⁹ Srf-org.se, Yrkesutbildningar

¹²⁰ Arbetsförmedlingen.se

5.3.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för yrkesrollen arbetsledare inom storkök. Detta förutsatt att utbildningen bygger vidare på gymnasieskolans utbildning med inriktning mot restaurang, storkök eller livsmedelsteknik eller motsvarande utbildning eller relevant yrkeserfarenhet.

5.3.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Det finns två utbildningar beviljade och startade inom yrkeshögskolan till arbetsledare inom storkök. Utbildningarna finns i Vara och ska enligt beviljat antal platser utexaminera 25 studerande 2012 respektive 2013.

Inom restaurang- och livsmedelsprogrammet finns det inriktning mot restaurang och servering som kan leda till yrkesrollen kock inom restaurang eller storkök. Denna utbildning leder dock inte till arbetsledande roller inom restaurang eller storkök. För detta behövs ofta både erfarenhet och påbyggnadsutbildning. Det finns kortare utbildningar riktade till dem som är verksamma inom yrket. Dessa utbildningar erbjuds av t.ex. bransch- och arbetsgivarorganisationen Visita.¹²¹

Inom högskolan finns utbildningar med fokus på kostvetenskap, kostmanagement, restaurang och gastronomi. Utbildningarna vilar på vetenskaplig grund och syftar inte direkt till att leda till en yrkesroll som inbegriper praktisk arbetsledning i ett storkök.¹²² Till exempel kostvetarprogrammet vid Uppsala universitet "har som målsättning att förbereda för många olika uppgifter inom framtidens måltidsservice. Det kan vara som chef för storkök, som produktutvecklare inom industri, handel eller storkök, med kost- och hälsouppläsning, information, utbildning med mera. Utbildningen leder till en filosofie kandidatexamen med kostvetenskap som huvudområde och företagsekonomi som biområde. Examen ska omfatta sammanlagt 180 högskolepoäng (hp), varav minst 90 hp kostvetenskap, inklusive examensarbete 15 hp samt företagsekonomi."¹²³

5.3.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Vid möten med Visita och Hotell- och restauranganställdas förbund (HRF) har det framförts att det är stor brist på kvalificerade kockar. Detta gäller såväl inom hotell- och restaurangkök som inom storkök. Framför allt efterfrågas kompetens inom arbetsledning och ekonomi men även inom matlagningstekniker, hygien, näringslära och specialkost.

Arbetsledare i storkök har traditionellt varit en karriärväg. Inte sedan husmorsutbildningen som var mest populär på 60-talet har det funnits en arbetsledarutbildning för storkök inom offentlig sektor. De offentliga köken går i dag från att ha husmor, kokerskor och måltidsbiträden till restaurangchef, kock och kallsköna. Det finns en tendens att det är på gång en decentralisering av inköp och tillagning och att efterfrågan på restaurangchefer och arbetsledning kommer att bli stor inom storköken. Svenska Kommunalarbetsförbundets bedömning är att antalet anställda kommer att öka samt att efterfrågan på utbildning, framför allt vidareutbildningar såsom yrkeshögskola kommer att vara stor.¹²⁴

5.3.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

¹²¹ Visita.se.

¹²² Studera.nu

¹²³ Uu.se, Kostvetarprogram 2012/2013

¹²⁴ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om ledare inom storkök, dnr YH 2012/3098.

När det gäller utbildning till ledare inom storhushåll bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på ledare inom storhushåll är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till ledare inom storhushåll bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

5.4 Kort analys om destinationsutveckling, dnr YH 2012/3087

Destinationsutveckling är en verksamhet där flera olika yrkesroller samarbetar för att uppnå gemensamma mål.¹²⁵ Destinationsutveckling är enligt Tillväxtanalys¹²⁶ en integrerad innovationsprocess som involverar flera aktörer både privata och offentliga med ett gemensamt intresse i destinationers utveckling. En viktig del av arbetet med destinationsutveckling handlar om att prioritera begränsade resurser, att fatta välgrundade beslut och göra strategiska val. Det handlar konkret om att ge besökare högkvalitativa helhetsupplevelser. Besökare har olika motiv och behov vid besök av samma destination. Därför är det en förutsättning att ha god kunskap om faktiska och potentiella besökare om man ska lyckas.¹²⁷

De som arbetar inom destinationsutveckling arbetar med marknadsföring och produktutveckling inom turism, projektledning inom turism, affärsutveckling, utveckling och drift av upplevelseattraktioner, strategisk planering och analys inom turismsektorn. Den som arbetar med destinationsutveckling kan arbeta som anställd eller som egen företagare. Tänkbara arbetsgivare är centrala myndigheter, regionförbund, länsstyrelser, kommuner, turistbyråer, destinationsbolag och researrangörer samt mötes- och eventföretag.

5.4.1 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Destinationsutveckling är en bred verksamhet som har behov av kompetens från fler än en utbildningsform. Såväl yrkeshögskolan som högskolan bedöms vara relevanta utbildningsformer.

Vid svenska högskolor och universitet finns åtminstone tio program på kandidatnivå och ytterligare fem på magisternivå med inriktning mot destinationsutveckling och turism.¹²⁸ Utbildningarnas huvudområde utgörs av kulturvetenskap, företagsekonomi, kommunikationsvetenskap och turismvetenskap. Både inom huvudområdena och inom så kallade stöd- eller biämnen ingår studier i bland annat natur- och kulturresurser för turism, ekosystem, hållbarhet och miljö, globalisering och internationella perspektiv, politik, regional utveckling och samhällsplanering, entreprenörskap, marknadsföring, organisation, affärsutveckling, strategisk destinationsutveckling och destinationsplanering, projektledning, evenemang och "hospitality". Utbildningarna som utgår från olika ämnesmässiga huvudområden uppvisar en stor variation av olika profiler. Utbildningarna ger också studenter möjlighet att välja vissa kurser för att profilera sig ytterligare.

Utbildningarna på universitet och högskolor bedrivs nära forskning inom såväl huvudområdena som stöd- och biämnen. Flera av utbildningarna är framtagna i samarbete med näringslivet och kan erbjuda praktik.¹²⁹ Genom praktik, studiebesök,

¹²⁵ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om destinationsutveckling, dnr YH 2012/3087.

¹²⁶ Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.

¹²⁷ Tillväxtanalys (2012) *Destinationsutveckling – Turismens betydelse för regional och nationell tillväxt. Rapport 2012:09*.

¹²⁸ Linnéuniversitetet, Umeå universitet, Karlstads universitet, Lunds universitet, Högskolan Dalarna, Mittuniversitetet, Örebro universitet, Högskolan i Halmstad, Södertörns högskola, Luleå tekniska universitet.

¹²⁹ Kau.se.

fältstudier, gästföreläsare och projektarbeten kopplas utbildningens teoretiska inslag på ett konkret sätt till turismnäringen och arbetslivet.¹³⁰

Förutom att utbildningarna vid universitet och högskolor ska ge kunskaper inom turismens olika områden så ska de utveckla generell kompetens att arbeta strategiskt, analytiskt, kritiskt, reflekterande och utvecklande. Alla utbildningar innehåller också studier i vetenskaplig teori och metod. Studier i vetenskaplig teori och metod syftar inte enbart till att förbereda för en forskarkarriär utan minst lika mycket till att utveckla kompetens för att utreda, analysera, undersöka, värdera, redovisa, rapportera, förklara och lösa problem genom att kunna välja och använda lämplig kvalitativ och kvantitativ vetenskaplig metod. Yrkesrollerna och arbetsuppgifter som programmen syftar att leda till är destinationsutvecklare, turismutvecklare, marknadsföring och produktutveckling inom turism, projektledare inom turism, affärsutvecklare och egen företagare inom turism, utveckling och drift av upplevelseattraktioner, strateg, planerare eller analytiker inom turismsektorn.

Enligt Rese- och Turistnäringen i Sverige (RTS) finns det utöver högskoleutbildning ett behov av praktiskt inriktade utbildningar till så kallad inkommande agent – en yrkesroll som innebär att utgöra en länk mellan den svenska marknaden och utländska turoperatörer. Den svenska marknaden har behov av kompetens för att paketera svenska upplevelser och för att möta den ökande trenden av utländska besök.¹³¹ Även Kurbits som är ett affärsutvecklingsprogram för företag inom besöksnäringen framhåller behovet av aktörer som kan arbeta med utländska aktörer på den svenska marknaden.¹³²

Det är svårt att se att yrkeshögskoleutbildning till destinationsutvecklare skulle ha någon arbetsmarknadsrelevans för dem som endast har genomgången gymnasieskola och kort yrkeserfarenhet med sig i bagaget. RTS beskriver däremot ett behov av kompletterande påbyggnadsutbildning för dem som har en akademisk utbildning och som har kvalificerade arbeten inom, eller med koppling till, destinationsutveckling. RTS poängterar att de som i dag arbetar i verksamheter med koppling till destinationsutveckling behöver bli bättre på att förstå och ta tillvara möjligheterna inom den svenska besöksnäringen.

5.4.2 Slutsats och bedömning

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar. Destinationsutveckling är en bred och mångsidig verksamhet. Det innebär att det inom verksamhetsområdet kan finnas behov av både högskoleutbildning och yrkeshögskoleutbildning.

Det finns en efterfrågan på kompetenser inom destinationsutveckling, men det är svårt att se någon tydlig efterfrågan och att bedöma i vilken omfattning arbetsgivare behöver anställa nya medarbetare. Det går inte att hitta några aktuella annonser för destinationsutvecklare i Arbetsförmedlingens platsbank eller på andra jobbsajter.¹³³ Det är också svårt att bedöma i vilken omfattning arbetslivet efterfrågar motsvarande specialiserade tjänster från egenföretagare.

¹³⁰ Miun.se och Oru.se.

¹³¹ Rese- och turistnäringen i Sverige (RTS).

¹³² Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om destinationsutveckling, dnr YH 2012/3087.

¹³³ Vakanser.se, Allwork.se, Jobbsafari, Letajobb.se, Jobrapido.se.

6 Hälso- och sjukvård samt socialt arbete

6.1 Sammanfattning av yrkesanalys för medicinska fotterapeuter, dnr YH 2012/1371

6.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Medicinska fotterapeuter bedömer och behandlar patienter/kunder utifrån anvisningar på remiss och efter patienternas behov. I arbetet ingår att undersöka cirkulation och känsel på diabetespatienter, göra sårbedömningar, omläggningar och att dokumentera uppgifter om fotstatus i datajournaler.¹³⁴ Medicinska fotterapeuter arbetar bland annat på sjukhus och/eller vårdcentraler som anställda. Andra är egna utövare med privata mottagningar som underleverantörer av medicinsk fotvård till kommuner och landsting.

Enligt Sveriges Fotterapeuters förbund, Svensk förening för fotterapeuter i diabetesvård, Sveriges Medicinska fotterapeuter och Fotterapeuternas riksorganisation ska fotterapeuter som utför tjänster inom medicinsk fotterapi uppfylla följande: Godkänd gymnasieutbildning från vård och omsorgsprogrammet eller motsvarande grundutbildning som undersköterska, utbildning i fotterapi eller med vidareutbildning i medicinsk fotvård.¹³⁵

Svenska diabetesförbundet anser att fotterapeuter som arbetar med personer som har diabetes ska ha vidareutbildning inom diabetesvård.¹³⁶

6.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Det finns flera utbildningsvägar som i kombination med arbetslivserfarenhet kan leda till yrkesutgången medicinsk fotterapeut. Enligt aktörer inom branschen anses yrkeshögskolan vara den enda utbildningsform där examinerade efter avslutad utbildning direkt kan ta emot patienter och söka upphandlingar.¹³⁷

6.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan finns det totalt 86 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket medicinsk fotterapeut. Platserna finns i Västra Götalands län och Skåne län. Det finns även utbildningar inom kompletterande utbildningar (KU) men dessa anses inte ha den kompetens som arbetslivet kräver, se rubrik ovan.

6.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Flera regioner och län bedömer att det saknas rätt kompetens bland anställda och leverantörer av tjänster inom medicinsk fotvård.

Indikationer som tyder på en ökad efterfrågan på medicinska fotterapeuter är fler patienter med diabetes. I Socialstyrelsens nationella riktlinjer för diabetesvård anges preventiv fotvård som åtgärd för att minska utvecklingen av makro- och mikrovaskulära

¹³⁴ Inkommen skrivelse om efterfrågan av medicinska fotterapeuter från Svensk förening för fotterapeuter i diabetesvård, dnr YH 2012/1371.

¹³⁵ Sveriges Fotterapeuters förbund, Svensk förening för fotterapeuter i diabetesvård, Sveriges Medicinska fotterapeuter och Fotterapeuternas riksorganisation, dnr YH 2012/1371.

¹³⁶ Kommentarer från Svenska diabetesförbundet på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om medicinska fotterapeuter, dnr YH 2012/1371 och skrivelse om efterfrågan av medicinska fotterapeuter från yrkesorganisationen Sveriges fotterapeuter, dnr YH 2012/1371

¹³⁷ Inkommen skrivelse från Fotterapeuternas riksorganisation, Dnr YH 2012/1371.

komplikationer bland patienter med diabetes.¹³⁸ Enligt Sveriges kommuner och landstings (SKL) personalstatistik förväntas 40 procent av de anställda fotterapeuterna inom landstingen att gå i pension inom 10 år. Nya vårdmodeller ger också upphov till en ökad efterfrågan av anställda fotterapeuter eller underleverantörer av medicinsk fotvård.

6.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till medicinsk fotterapeut bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Arbetslivets efterfrågan på medicinska fotterapeuter bedöms vara stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till medicinsk fotterapeut bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

6.2 Sammanfattning av yrkesanalys för personal som ger boendestöd enligt SoL eller personal som ger stöd och särskild service i bostad enligt LSS, dnr YH 2012/2742

6.2.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Boendestöd är ett bistånd i form av stöd i den dagliga livsföringen riktad till särskilda grupper i eget boende.¹³⁹ Till särskilda grupper hör t.ex. personer med psykisk funktionsnedsättning. Biståndet kan beviljas enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Boendestödet ges såväl praktiskt som socialt för att stärka personernas förmåga att klara av vardagen i boendet och i samhället. Den personal som ger stödet kan benämnas boendestödjare. Personal som arbetar med att ge stöd och service till personer som bor i bostad med särskild service enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, kan också kallas boendestödjare men har ofta titlar som vårdare, skötare, habiliteringsassistenter eller stödassistenter.

En boendestödjare eller personal som ger stöd och service i bostaden ska ha kompetenser i pedagogiskt stöd, preventionsarbete, psykosocialt stöd och dokumentation m.m.

6.2.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Den personal som utför stödinsatser i boendet, oavsett lagstiftning, har olika kompetenser och utbildningsbakgrund. I dagsläget tillgodoses bemanningen av såväl beteendevetare från universitet och högskolor som gymnasieutbildade inom vård- och omsorgsprogrammet eller barn- och fritidsprogrammet samt med examinerade från yrkeshögskolan.¹⁴⁰ När det gäller utbildningar till boendestödjare eller till personal som ger stöd och service i bostaden enligt LSS bedömer myndigheten att yrkeshögskolan är en av flera utbildningsformer som kan tillgodose arbetslivet med efterfrågad yrkeskompetens. Enligt regionala företrädare i Nationella kompetensrådet (Carpe) är den lägsta utbildningsnivån bland anställda gymnasieutbildning och den högsta är högskoleutbildning.

Kommuner i Västra Götaland är de enda som i dagsläget har infört titlar som är kopplade till personalens kompetens men eftersom detta inte görs av andra arbetsgivare i Sverige

¹³⁸ Socialstyrelsen (2010) *Nationella riktlinjer för diabetesvården 2010. – Stöd för styrning och ledning.*

¹³⁹ Socialstyrelsens termbank.

¹⁴⁰ Studera.nu.

är det svårt att urskilja vilka arbetsuppgifter som kräver grundläggande respektive specialiserad kompetens.¹⁴¹

Inom projektet Forum Carpe¹⁴² pågår ett arbete för att uppnå samsyn om vilka kunskaper som ska gälla för medarbetare inom verksamhetsområdet stöd och service till personer funktionsnedsättning. Sveriges kommuner och landsting (SKL) anser att kommunerna själva måste få planera och organisera verksamheten och anställa den personal som de anser är lämplig.¹⁴³

SKL, Kommunalarbetarförbundet, Socialstyrelsen, Forum Carpe och Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa anser att utbildningar inom yrkeshögskolan är relevanta vid rekrytering av personal som ska arbeta med stöd och service enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning i olika boendeformer.¹⁴⁴

Områden där yrkeshögskoleutbildning identifierats som mest relevant är i verksamheter där specialisering efterfrågas i större utsträckning, exempelvis verksamheter inom psykiatri och bland grupper med neuropsykiatriska och psykosociala funktionsnedsättningar.

6.2.3 Beskrivning av utbildningsutbudet

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 479 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som kan leda till yrket boendestödjare eller till yrke inom området stöd och service till personer i bostad enligt LSS. Platserna finns i Västra Götalands, Skåne, Stockholms, Kronobergs och Dalarnas län.

På gymnasieskolans barn- och fritidsprogram samt vård- och omsorgsprogram finns inriktning mot arbete med personer med funktionsnedsättning. Inom högskolan finns utbildningar till beteendevetare där en av flera yrkesutgångar är arbete med personer med psykisk ohälsa.¹⁴⁵ Under hösten 2012 startar programmet Socialpedagogiskt arbete inom funktionshinderområdet samt Omsorgsprogrammet om 180 högskolepoäng vid Örebro universitet.

6.2.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Enligt regionala företrädare i Nationella kompetensrådet (Carpe) har beslut om stöd och service i bostad samt boendestöd ökat (se bilaga 1). Enligt Socialstyrelsen har antalet vuxna (under 65 år) med stöd i boendet (boendestöd enligt SoL) ökat med nästan 60 procent mellan 2007 och 2010.¹⁴⁶ Pensionsavgångarna förväntas öka både bland

¹⁴¹ Kommentarer från Forum Carpe på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om för personal som ger boendestöd enligt SoL eller personal som ger stöd och särskild service i bostad enligt LSS, dnr YH 2012/2742.

¹⁴² I Forum Carpe deltar chefer och medarbetare inom funktionshinderområdet i någon av de 24 kommuner i länet som hittills anslutit sig till. I projekt Carpe 2 deltar 23 av dessa kommuner samt två privata företag.

¹⁴³ Kommentarer från Sveriges Kommuner och Landsting på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om för personal som ger boendestöd enligt SoL eller personal som ger stöd och särskild service i bostad enligt LSS, dnr YH 2012/2742.

¹⁴⁴ Kommentarer från Sveriges Kommuner och Landsting och Svenska Kommunalarbetarförbundet på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om för personal som ger boendestöd enligt SoL eller personal som ger stöd och särskild service i bostad enligt LSS, dnr YH 2012/2742.

¹⁴⁵ VHS (2012) Beteendevetenskapliga program.

¹⁴⁶ Socialstyrelsen (2012) *Personer med funktionsnedsättning – vård och omsorg den 1 april 2012. Kommunala insatser enligt socialtjänstlagen samt hälso- och sjukvårdslagen.*

personal som arbetar med boendestöd enligt SoL och personal som ger stöd och service i bostad enligt LSS.¹⁴⁷

Sammantaget bedömer Myndigheten för yrkeshögskolan att efterfrågan på boendestödjare och personal som ger stöd och service i bostad enligt LSS troligen kommer att öka med anledning av att alltfler brukare beviljas stöd i boendet oavsett lagstiftning. Men eftersom det i dagsläget är personal med olika utbildningsbakgrund som arbetar med samma typ av arbetsuppgifter är det svårt att avgöra om efterfrågan avser personal med eftergymnasial utbildning eller med annan typ av utbildningsbakgrund.¹⁴⁸

6.2.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till båda yrkesrollerna¹⁴⁹ bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Områden där yrkeshögskoleutbildning är mest relevant är i verksamheter där det krävs spetskompetens inom psykiatri samt i verksamheter med stöd till personer som har neuropsykiatriska och psykosociala funktionsnedsättningar.

Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på boendestödjare och personal som ger stöd och service i bostad troligen kommer att öka med anledning av att alltfler brukare beviljas stöd i boendet, i synnerhet enligt insatsen SoL.

Eftersom personal med olika utbildningsbakgrund arbetar med samma typ av insatser är det svårt att avgöra vilka arbetsuppgifter som kräver grundläggande respektive specialiserad kompetens. Därför är det oklart om en ökad efterfrågan på boendestödjare och annan personal som ger stöd och service i bostad avser personal med eftergymnasial utbildning eller personal med annan utbildningsbakgrund.¹⁵⁰

6.3 Sammanfattning av yrkesanalys för tandsköterskor, dnr YH 2012/1885

6.3.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Tandsköterskor arbetar med tandvård och tandhälsoinformation. Arbetsuppgifterna innebär att assistera tandläkaren vid undersökningar och behandlingar av patienter samt rengöring och sterilisering av instrument. Tandsköterskor sköter administrationen på mottagningarna, exempelvis genom inköp av material, bemanning av receptionen, kallelse och dokumentation.¹⁵¹

Svenska tandsköterskeförbundet har tagit fram utbildningsmål och innehåll för att utbildningarna till tandsköterska ska ge de kompetenser yrkesrollen kräver.¹⁵² Arbetsgivarorganisationen Sveriges kommuner och landsting (SKL) anser att det är av

¹⁴⁷ Svenska Kommunalarbetarförbundet, Nationell Samverkan för Psykisk hälsa och Forum Carpe.

¹⁴⁸ Kommentarer från Forum Carpe på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om för personal som ger boendestöd enligt SoL eller personal som ger stöd och särskild service i bostad enligt LSS, dnr YH 2012/2742.

¹⁴⁹ Personal som ger boendestöd enligt SoL eller personal som ger stöd och särskild service i bostad enligt LSS.

¹⁵⁰ Kommentarer från Forum Carpe på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om för personal som ger boendestöd enligt SoL eller personal som ger stöd och särskild service i bostad enligt LSS, dnr YH 2012/2742.

¹⁵¹ Arbetsformedlingen.se, Yrkeskompassen.

¹⁵² Nationell kursplan för tandsköterskeutbildning, dnr YH 2011/2679.

vikt att utbildningar till tandsköterska har gemensamma utbildningsmål och nationellt likvärdigt innehåll.¹⁵³

6.3.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Utbildning till tandsköterska finns endast inom yrkeshögskolan. Yrkeshögskolan bedöms vara relevant för yrket.

6.3.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 606 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket tandsköterska. Platserna finns i Västra Götalands, Stockholms, Skåne, Västerbottens, Jönköpings, Örebro, Hallands, Kalmar och Södermanlands län.

6.3.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Enligt Svenska Tandsköterskeförbundet är rekryteringsbehovet drygt 600 examinerade tandsköterskor per år till och med 2019.¹⁵⁴ SKL och Arbetsförmedlingen bedömer att efterfrågan på tandsköterskor kommer att öka de kommande tio åren då stora pensionsavgångar förväntas inom yrkesgruppen.¹⁵⁵ Pensionsavgångarna förväntas ske i stor utsträckning i de mellersta och norra landstingen och regionerna.¹⁵⁶

Enligt SKL är utbildningar till tandsköterska inte lokaliserade utifrån regionala förutsättningar och utvecklingstrender.¹⁵⁷ Exempelvis finns flera utbildningar i södra Sverige samtidigt som efterfrågan på tandsköterskor är störst i Gävleborg, Norrbotten, Värmland och Dalarna. Sveriges Folktandvårdsförening bekräftar att efterfrågan på tandsköterskor är högre i norra Sverige än i andra delar av landet. Föreningen betonar vikten av att utbildningarna fördelas över landet.¹⁵⁸

6.3.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildningar till tandsköterska bedömer myndigheten att yrkeshögskolan är relevant utbildningsform. Tandsköterskor utbildas i dag endast inom yrkeshögskolan. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på tandsköterskor är stort. Efterfrågan är störst i Gävleborg, Norrbotten, Värmland och Dalarna. Det nationella rekryteringsbehovet är drygt 600 per år till och med 2019.¹⁵⁹ Behovet av yrkeshögskoleutbildning till tandsköterska bedöms vara stort på 3–5 års sikt.

¹⁵³ Kommentarer från Sveriges kommuner och Landsting på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om tandsköterska, dnr YH 2012/1885.

¹⁵⁴ Sveriges Kommuner och Landsting (2012) *Här finns Sveriges viktigaste jobb – en rekryteringsprognos för välfärdssektorn*.

¹⁵⁵ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

¹⁵⁶ Kommentarer från Sveriges kommuner och Landsting på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om tandsköterska, dnr YH 2012/1885.

¹⁵⁷ Kommentarer från Sveriges kommuner och Landsting på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om tandsköterska, dnr YH 2012/1885.

¹⁵⁸ Sveriges Folktandvårdsförening, dnr YH 2012/1885.

¹⁵⁹ Sveriges Kommuner och Landsting (2012) *Här finns Sveriges viktigaste jobb – en rekryteringsprognos för välfärdssektorn*.

6.4 Sammanfattning av yrkesanalys för apotekstekniker, dnr YH 2012/1884

6.4.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Apotekstekniker arbetar i huvudsak med rådgivning och försäljning av egenvårdsprodukter i öppenvårdsapotek. Apoteksteknikern ger råd om friskvård, hälsa och livsstilsfrågor. Apotekstekniker ska kunna ge kvalitetssäkrad information och rådgivning.¹⁶⁰ Produktkunskap, färdigheter i försäljning och service är efterfrågade yrkeskompetenser.¹⁶¹

En apotekstekniker ska ha kompetens att avgöra när en högre farmaceutisk kompetens behöver konsulteras utifrån kundens behov eller om kunden behöver vända sig till vårdgivare.¹⁶² Farmaciförbundet har tillsammans med företrädare inom branschen i en skrivelse till Myndigheten för yrkeshögskolan specificerat vilka kurser och innehåll som bör ingå i en utbildning till apotekstekniker för att utbildningen ska leda till de kompetenser som krävs för yrkesrollen.¹⁶³

6.4.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Utbildning till apotekstekniker finns i dagsläget enbart inom yrkeshögskolan. Yrkeshögskolan bedöms vara relevant nivå och utbildningsform för yrket.

6.4.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 486 utbildningsplatser med avslut åren 2012–2016 som leder till yrket apotekstekniker. Platserna finns i Stockholms, Västernorrlands, Västra Götalands, Skåne och Östergötlands län.

6.4.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Det finns en efterfrågan på apotekstekniker. Samtidigt tycks det finnas en viss överetablering av apotek. De första apotekskonkurserna inträffade under 2011 och en möjlig förklaring är just överetableringen. Tillgängligheten till fler apotek i landet har inneburit att omsättningen per apotek har sjunkit.¹⁶⁴

Enligt underlag från aktörer på apoteksmarknaden bedöms behovet av apotekstekniker fram till 2017 vara cirka 100–160 per år.¹⁶⁵ Utbildningsbehovet beror främst på pensionsavgångar. Bedömningen av behovet är nationellt. Det kan finnas regionala skillnader och skillnader mellan olika aktörer på apoteksmarknaden.

¹⁶⁰ Kommentarer från Farmaciförbundet på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om apotekstekniker, dnr YH 2012/1884.

¹⁶¹ Hemställan: Nationell kursplan som bedömningsgrund vid godkännande av apoteksteknikerutbildning, dnr YH 2012/1258 samt Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

¹⁶² Kommentarer från Farmaciförbundet på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om apotekstekniker, dnr YH 2012/1884.

¹⁶³ Hemställan: Nationell kursplan som bedömningsgrund vid godkännande av apoteksteknikerutbildning, dnr YH 2012/1258.

¹⁶⁴ Sveriges Apoteksörening (2011) *Branschrapport. Två år med en ny apoteksmarknad*.

¹⁶⁵ Hemställan: Nationell kursplan som bedömningsgrund vid godkännande av apoteksteknikerutbildning, dnr YH 2012/1258, Kommentarer från Farmaciförbundet, Kronans Droghandel AB, Sveriges Apoteksörening och Apoteket hjärtat på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om apotekstekniker, dnr YH 2012/1884.

6.4.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till apotekstekniker bedömer myndigheten att yrkeshögskolan är relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på apotekstekniker är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till apotekstekniker bedöms därför vara kontinuerligt på 3–5 års sikt.

6.5 Sammanfattning av yrkesanalys för integrationspedagoger, dnr YH 2012/1225

6.5.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Integrationspedagoger arbetar som boendestödare på HVB-hem med omhändertagande av ensamkommande barn och ungdomar.¹⁶⁶

Förutom de krav som ställs generellt på baspersonal i HVB-verksamhet, att genom samtal och problembaserat lärande i en vardaglig miljö stödja personer att förändra sin livssituation och att klara sig på egen hand, ställs andra krav på de som ska arbeta med omhändertagande av ensamkommande barn och ungdomar. Personal som arbetar i HVB-hem med ansvar för omhändertagande av ensamkommande barn och ungdomar ska vidare stödja dessa ungdomar att integreras i ett nytt samhälle och en ny kultur.¹⁶⁷

Kompetenser som efterfrågas för arbete med ensamkommande barn och ungdomar i HVB-verksamhet är bland annat erfarenhet från socialt arbete med barn och ungdomar samt kunskaper i främmande språk och kulturer som är relevanta för den aktuella verksamheten.¹⁶⁸

6.5.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för att utbilda till integrationspedagog. I regel efterfrågas eftergymnasial utbildning för anställning som baspersonal i HVB-hem. Detta gäller också för HVB-hem med ansvar för omhändertagande av ensamkommande barn och ungdomar. Oftast strävar arbetsgivaren efter en blandad personalstyrka bestående av både yrkeshögskole- eller folkhögskoleutbildade behandlingsassistenter och högskoleutbildade beteendevetare, socionomer eller socialpedagoger.

Information från arbetsgivare och andra aktörer i branschen visar på en efterfrågan på eftergymnasial utbildning med inriktning mot integrationsarbete för personal med längre erfarenhet av HVB- eller motsvarande verksamhet.

6.5.3 Bedömning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 30 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 med inriktningen integrationspedagog. Utbildningsplatserna finns i Västernorrlands län.

Vidare finns inom yrkeshögskolan utbildningen *socialpedagog med särskild kompetens inom KBT och mångkulturalitet* med visst närliggande innehåll, 60 platser med avslut 2012–2016 i Skåne län.

¹⁶⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) *Yrkesanalys integrationspedagog, dnr YH 2012/1225*.

¹⁶⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) *Yrkesanalys integrationspedagog, dnr YH 2012/1225*.

¹⁶⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) *Yrkesanalys integrationspedagog, dnr YH 2012/1225*.

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 1 138 utbildningsplatser med avslut 2011–2015 som leder till yrket behandlingsassistent. Utbildningsplatserna är fördelade på 30 utbildningar och 13 län. De flesta utbildningsplatserna finns i Kalmar, Västra Götalands och Örebro län.

Inom högskolan, yrkeshögskolan och på landets folkhögskolor finns ett stort antal möjliga utbildningar som kan leda till arbete i HVB-hem. Flera arbetsgivare uppger att man har svårigheter att rekrytera personal med relevant yrkeslivserfarenhet och rätt utbildning. Det är svårt att avgöra om det beror på att det finns för få relevanta utbildningsplatser eller om dem som gått utbildningarna inte bor på, eller är villiga att flytta till, de platser i landet där kompetensen behövs. Såväl arbetsgivare som andra aktörer myndigheten varit i kontakt med anger båda dessa faktorer som förklaring.

6.5.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Socialstyrelsen har i sitt nationella HVB-register 185 hem som erbjuder omhändertagande av ensamkommande barn och ungdomar. Sveriges kommuner och landsting samt branschorganisationen Svenska vård uppger till myndigheten att dessa hem i regel har mellan 0,75 och 1 heltidstjänst per boende. Socialstyrelsen har konstaterat att behoven av utbildad personal på dessa boenden är stora och att kompetensutveckling med fokus på integration är nödvändig.¹⁶⁹

6.5.5 Slutsatser och bedömning

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till integrationspedagog bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform om utbildningen bygger vidare på relevant arbetslivserfarenhet. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på yrkeskompetensen är kontinuerlig. Utbudet på utbildningar inom andra utbildningsformer som leder till motsvarande kompetens bedöms samtidigt vara stort. Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms vara litet på 3–5 års sikt.

6.6 Kort yrkesanalys för optometritekniker, dnr YH 2012/3078

6.6.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Optometritekniker arbetar i butik, som egna företagare eller inom optikkedjor. Arbetet innebär rådgivning och försäljning av produkter, exempelvis genom kundkontakt, allmän rådgivning om glasögon och kontaktlinser. I arbetet ingår även hjälp med service och inställning av produkterna till kunder.¹⁷⁰ Optikerassistenter har snarlika arbetsuppgifter.

Utöver kundbemötande och erfarenhet av försäljning efterfrågas kunskaper inom det praktiska hantverket, det vill säga justering, montering och reparation av produkter.

6.6.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Utifrån den information som finns tillgänglig bedömer Myndigheten för yrkeshögskolan att yrkeskompetensen kan tillgodoses av andra yrkeskategorier inom optikbranschen. Exempelvis av optikerassistenter och optiker.¹⁷¹

¹⁶⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) *Yrkesanalys integrationspedagog, dnr YH 2012/1225*.

¹⁷⁰ Svensk Handel (2011) *Handelns kompetensbehov*.

¹⁷¹ Svensk Handel (2012) *Handelns kompetensbehov*.

6.6.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 105 utbildningsplatser med avslut åren 2012–2016 som leder till yrket optometritekniker. Samtliga platser finns i Stockholms län.

6.6.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Enligt företrädare för optikbranschen finns det en arbetsmarknad för dem som arbetar med råd och försäljning av produkter inom optik. Efterfrågan gäller främst optikerassistenter och optiker. Det finns få rekryteringsannonser som eftersöker optometritekniker. Betydligt fler efterfrågar optikerassistenter.¹⁷² På sikt bedöms efterfrågan på optometritekniker kunna öka då fler arbetsuppgifter överförs från optiker till andra yrkesgrupper, exempelvis det praktiska hantverket i yrket som omfattar optiskt instrument, tillverkning av linser och montering av glasögon.¹⁷³

6.6.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till optometritekniker bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på optometritekniker är liten. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till optometritekniker bedöms därför vara litet på 3–5 års sikt.

¹⁷² Genomgång av rekryteringsannonser: Arbetsformedlingen.se, Synsam.se, Specsavers.se och Smarteyes.se

¹⁷³ Arbetsformedlingen.se, Yrkeskompassen.

7 Juridik

7.1 Sammanfattning av yrkesanalys för paralegals, dnr YH 2012/1176

7.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Paralegals arbetar oftast på en privat juridisk byrå eller organisation vars verksamhet omfattar juridiska frågor och juridisk administration eller administration av patent. De huvudsakliga arbetsuppgifterna är juridisk administration och att assistera jurister, advokater eller motsvarande i deras arbete med olika juridiska frågor.¹⁷⁴

Kompetenskraven omfattar i regel en eftergymnasial utbildning med inriktning mot juridik och/eller ekonomi. Det krävs att en paralegal har goda IT-kunskaper och kan arbeta i Officepaketet och söka information i olika databaser. Vidare krävs goda kunskaper i svenska och engelska, god kommunikativ förmåga och administrativ skicklighet. Ytterligare krav varierar beroende på vilken inriktning den verksamhet har som en paralegal är verksam inom.¹⁷⁵

Yrkesrollen paralegal jämförs ibland med yrkesrollen domstolssekreterare. Den senare utför juridisk administration och assisterar jurister i deras arbete i en domstol.

Kompetenskraven för en domstolssekreterare är som lägst gymnasieutbildning men olika eftergymnasiala utbildningar eller relevant yrkeserfarenhet kan vara meriterande. Oavsett bakgrund utbildas domstolssekreteraren internt av Domstolsverket och handledning ges vid den domstol där domstolssekreteraren är anställd.¹⁷⁶

7.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för utbildning till paralegal men det finns också annan relevant eftergymnasial utbildning inom t.ex. juridik och ekonomi.

7.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Det finns i dag paralegalutbildningar inom yrkeshögskolan i Göteborg, Malmö och Stockholm. Utbildningen i Malmö startade hösten 2012 och innebär en ökning av antalet utbildningsplatser. Antalet utexaminerade kommer att öka från 63 studerande 2013 till 130 studerande 2014 och 2015.

Inom högskolan erbjuds ett stort antal utbildningar och kurser inom juridik (29 lärosäten) och ekonomi (31 lärosäten).¹⁷⁷

7.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan på paralegal

Det finns en svag efterfrågan på yrkesrollen paralegal i dag och yrkesrollen är inte etablerad. Det finns ingen information som tyder på att det finns en brist på paralegal eller den kompetens som efterfrågas för yrkesrollen.

Enligt Domstolsverket är en paralegalutbildning inte mer efterfrågad än någon annan eftergymnasial utbildning vid anställning av domstolssekreterare.¹⁷⁸

¹⁷⁴ Vakanser.se.

¹⁷⁵ Vakanser.se.

¹⁷⁶ Domstol.se

¹⁷⁷ Hsv.se

¹⁷⁸ Domstol.se

7.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till paralegal bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på paralegals är liten. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till paralegal bedöms därför vara litet på 3–5 års sikt.

8 Kultur, media och design

8.1 Sammanfattning av yrkesanalys för originalare, dnr YH 2012/1391

8.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Originalare tar fram original med fokus på form och layout och arbetar med att kvalitetssäkra materialet fram till teknisk produktion. Slutprodukter kan vara grafiska profiler, reklam, dekor eller tryckta medier av olika slag. I arbetsuppgifterna ingår att montera bilder och text utifrån de anvisningar som ges av en Art Director. Det kan vara allt från en färdig och i detalj utformad idé till en enkel form eller skiss som originalaren får ta hand om. Originalaren ser till att bilder och färger är korrekta och är rätt placerade. I arbetet ingår att tillämpa en idé i ett bestämt format.¹⁷⁹

Yrket förändras och medarbetaren inom så kallad pre-press behöver ha breddad kompetens dels inom ny teknik, dels för att kunna publicera material i olika typer av plattformar. Utöver detta finns kompetenskrav inom ekonomi, försäljning och projektledning. På det kommersiella planet producerar originalaren helhetslösningar i flera kanaler och plattformar för t.ex. annonsörer och behöver därför vara med i hela processen med kundmöten, behovsanalyser, utformning och praktisk produktion av produkter till de publiceringskanaler som ingår. Detta gäller även inom den redaktionella delen, men här handlar det om att utveckla redaktionella produkter och tjänster.¹⁸⁰

8.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Anställningsannonserna kräver ofta flera års yrkeserfarenhet som originalare men ingen speciell utbildningsnivå eller utbildningsform efterfrågas.¹⁸¹ Grafiska företagens förbund och Tidningsutgivarna uttrycker dock ett behov av yrkeshögskoleutbildade. De menar att efterfrågan på eftergymnasialt utbildade kommer att fortsätta.¹⁸²

8.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 338 utbildningsplatser med avslut 2012–2014 som leder till yrket originalare. Platserna finns i Västra Götalands, Stockholms, Gävleborgs och Värmlands län. Originalare finns också som en yrkesutgång inom gymnasieskolans industritekniska program med inriktning mot produkt- och maskinteknik.¹⁸³ Inom högskolan finns ett antal program riktade mot grafisk produktion och grafisk design.¹⁸⁴

8.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Det finns en efterfrågan på originalare i arbetslivet. Yrket är i förändring som en följd av den tekniska utvecklingen som präglar branschen. I framtiden kommer originalaren att behöva kunna arbeta med olika plattformar och kanaler som mobiltelefoner, läsplattor, TV, webb-TV och sociala medier. Enligt branschen kan originalaren komma att kallas

¹⁷⁹ Arbetsformedlingen.se, Yrken A–Ö

¹⁸⁰ Skrivelse från Grafiska företagens förbund och Tidningsutgivarna om nya grafiska yrken, dnr YH 2012/1391.

¹⁸¹ Vakanser.se och Arbetsformedlingen.se.

¹⁸² Skrivelse från Grafiska företagens förbund och Tidningsutgivarna om nya grafiska yrken, dnr YH 2012/1391.

¹⁸³ Skolverket.se

¹⁸⁴ Allastudier.se

teknisk projektledare och affärsutvecklare, projektentreprenör, teknisk säljare eller cross mobile publisher.¹⁸⁵

8.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till originalare bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på originalare är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till originalare bedöms därför vara kontinuerligt på 3–5 års sikt.

8.2 Sammanfattning av yrkesanalys för tryckare, dnr YH 2012/1391

8.2.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Tryckare arbetar med att framställa tidningar, böcker och andra trycksaker. Arbetet är till stora delar datoriserat men innehåller fortfarande manuella moment. Det ställs oftast större krav på datakunskaper än på kunskaper om tryckprocessen. Tryckaren arbetar med olika typer av tryckpressar. I arbetsuppgifterna ingår att sätta in papper i tryckpressen och fylla på färg, ställa in blandningen av färger och fästa tryckplåtarna i pressen. Det finns flera olika tryckmetoder. Offset är vanligast men det finns också djuptryck, screentryck, digitaltryck och flexotryck. Det är typen av produkt och material som avgör viken tryckmetod som används.¹⁸⁶

Kompetenskraven på tryckare i anställningsannonser är arbetslivserfarenhet eller gymnasial tryckarutbildning. Ofta ställs krav på erfarenhet av en viss tryckteknik eller erfarenhet av att arbeta i vissa programvaror.¹⁸⁷

8.2.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Det finns möjlighet att utbilda sig till tryckare inom gymnasieskolans industritekniska program med inriktning mot produkt- och maskinteknik.¹⁸⁸ Anställda inom yrket har företrädesvis gymnasial utbildning¹⁸⁹ och de kompetenskrav som ställs av arbetsgivare är ofta arbetslivserfarenhet eller tryckarutbildning inom gymnasieskolan¹⁹⁰. Branschen uttrycker att det på sikt kommer att efterfrågas eftergymnasial utbildning för att bli tryckare. Detta hänger samman med den alltmer avancerade teknik som finns i tryckprocessen.¹⁹¹ Yrkeshögskolan kan därför vara relevant utbildningsform för att utbilda till tryckare. Detta förutsatt att utbildningen bygger vidare på relevant gymnasieutbildning eller relevant yrkeserfarenhet.

8.2.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 64 utbildningsplatser med avslut 2012–2014 som leder till yrket tryckare. Platserna finns i Stockholms län.

¹⁸⁵ Skrivelse från Grafiska företagens förbund och Tidningsutgivarna om nya grafiska yrken, dnr YH 2012/1391.

¹⁸⁶ Arbetsformedlingen.se, Yrken A–Ö.

¹⁸⁷ Vakanser.se och Arbetsformedlingen.se.

¹⁸⁸ Skolverket.se.

¹⁸⁹ Scb.se, Yrkesregistret.

¹⁹⁰ Vakanser.se och Arbetsformedlingen.se.

¹⁹¹ Intervju med Grafiska företagens förbund, 2012-10-30, dnr YH 2012/1391.

8.2.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Arbetsförmedlingen bedömer att behovet av tryckare generellt kommer att sjunka något de kommande tio åren. Detta beroende på ny teknik som möjliggör mer automatisering och robotisering. Dessutom är pensionsavgångarna små. Däremot kommer arkoffsetkompetens att efterfrågas, vilket till stor del beror på kommande pensionsavgångar. Digitaltrycket är på framväxt och över 50 procent av företagen som svarat på Grafiska företagens förbunds rekryteringsenkät räknar med att nyanställa. En tryckare måste i framtiden kunna tryckeri, kunna vara projektledare och ha bred IT-kunskap.¹⁹²

8.2.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till tryckare bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform under förutsättning att utbildningen bygger vidare på relevant gymnasieutbildning eller relevant yrkeserfarenhet. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på tryckare är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till tryckare bedöms därför vara kontinuerligt på 3–5 års sikt.

8.3 Sammanfattning av yrkesanalys för bokbindare, dnr YH 2012/1391

8.3.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Bokbindare kan arbeta på både bokbinderi och tryckeri. Bokbindaren arbetar bl.a. med falsning, limbindning, trådhäftning och skärning. Det har skett en digitalisering av maskinerna som används vilket kommer att leda till att framtidens bokbindare kommer att behöva en gedigen kunskap inom digitaliserad styr- och reglerteknik. Bokbindarens uppgift är att övervaka maskinerna och utföra vissa moment för hand.¹⁹³

Det krävs ingen särskild utbildning för att bli bokbindare. I anställningsannonser efterfrågas flerårig erfarenhet från yrket.¹⁹⁴

8.3.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Informationen från arbetslivet tyder på att det finns behov av utbildning till bokbindare. Däremot är det inte tydligt att det finns någon efterfrågan på eller att det är nödvändigt med eftergymnasial utbildning för att arbeta som bokbindare. De flesta anställda (62 procent) hade gymnasial utbildning, några (29 procent) hade en förgymnasial utbildning och resterande (9 procent) hade en eftergymnasial utbildning.¹⁹⁵ Myndighetens bedömning är att det i dagsläget inte går att utesluta att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för utbildning till bokbindare.

8.3.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 60 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket bokbindare. Platserna finns i Stockholms län. Det finns inga utbildningar till bokbindare inom gymnasieskolan, kompletterande utbildning (KU), folkhögskolan eller högskolan.

¹⁹² Grafiska företagens förbund (2011) *Kompetensförsörjningsenkät*.

¹⁹³ Arbetsförmedlingen.se, Yrken A–Ö

¹⁹⁴ Vakanser.se och Arbetsförmedlingen.se.

¹⁹⁵ Scb.se, Yrkesregistret

8.3.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Yrket präglas av få unga upp till 29 år och många anställda i åldern 35 till 49 år. Andelen anställda över 54 år är densamma som bland samtliga anställda på arbetsmarknaden. Enligt tryckeribranschen är efterbehandling med t.ex. bokbinderi viktig då det är denna som ger förädling till produkten.¹⁹⁶

8.3.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till bokbindare bedömer myndigheten att det inte går att utesluta att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för utbildning till bokbindare. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på bokbindare är liten. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till bokbindare är svårbedömt.

8.4 Sammanfattning av yrkesanalys för fotografer, dnr YH 2012/3159

8.4.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Fotografer arbetar med bildkomposition och bildkommunikation och måste ha goda kunskaper i bildkomposition, ljus och teknik.¹⁹⁷ Fotografer kan arbeta med att exempelvis fotografera mode, reportage, dagspress och dokumentärreklam. Fotografer inom reportage- och dokumentärsektorn arbetar ofta som frilansare medan större tidningar anställer fotografer. Detsamma gäller teknik- och vetenskapssektorn. När det gäller mode och reklam är det många fotografer som driver sina egna företag och blir kontrakterade av reklambyråer.¹⁹⁸ Teknisk utveckling har förändrat fotografens yrke då i stort sett all fotografering i dag sker med digitala fotosystem.¹⁹⁹

År 2010 var antalet sysselsatta i yrket 5 129 varav ca 50 procent är egenföretagare. Antalet anställda har ökat med 27 procent sedan 2006.²⁰⁰

8.4.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Yrkesbeskrivningen visar att yrket i regel kräver gymnasial utbildning men att det i åldersgruppen 25–39 år är vanligare med en kortare eller längre eftergymnasial utbildning.²⁰¹ Svensk standard för yrkesklassificering (SSYK) visar också att yrket finns på eftergymnasial nivå.²⁰² Eftersom konkurrensen mellan fotografer har ökat samt kravet på kvalitet höjts blir eftergymnasial utbildning mer efterfrågad och utbildning på yrkeshögskolenivå är efterfrågad, men det är inte alltid ett krav på utbildning för en frilansfotograf. Arbetslivserfarenhet, personlighet och andra faktorer som kön och etnicitet kan spela en roll då en arbetsgivare tittar på rekryteringsmöjligheter. För att arbeta som fotograf är branscherfarenhet viktigt men det går inte att specificera antal år.²⁰³

¹⁹⁶ Intervju med Grafiska företagets förbund, 2012-10-30, dnr YH 2012/1391.

¹⁹⁷ Arbetsformedlingen.se, Yrken A–Ö

¹⁹⁸ Saco.se

¹⁹⁹ Arbetsformedlingen.se, Yrken A–Ö

²⁰⁰ Scb.se, Yrkesregistret

²⁰¹ Scb.se, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

²⁰² http://www.scb.se/Pages/List_259304.aspx

²⁰³ Informationen baseras på intervjuer med Svenska fotografers förbund, Göteborgsposten och Aftonbladet, dnr YH 2011/2636.

8.4.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 188 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket fotograf. Platserna finns i Kalmar och Västra Götalands län. Inom KU finns också utbildningar som leder till yrket fotograf.

Inom gymnasieskolan finns ingen yrkesutgång till fotograf men inom estetiska programmet finns inriktningen bild och formgivning. Inriktningen ska ge kunskaper om det breda bildområdet samt dess tillämpning.²⁰⁴

Inom högskolan finns utbildningar inom bildjournalistik²⁰⁵, film- och tv-produktion²⁰⁶ och medie- och kommunikationsvetenskap med inriktning TV-produktion i nya medier²⁰⁷.

8.4.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Det finns många frilansfotografer och en stor tillgång på kvalificerade fotografer. Många fotografer verkar inom konjunktur känsliga områden där beställaren kan vara beroende av externa finansiärer från annonsmarknaden. Efterfrågan på fotografer kommer bestå men den traditionella rollen förändras. Branschen kommer att kräva att fotografer ska ha flera kompetensområden och behärska flera kanaler – digitalt, traditionellt, tv och video.²⁰⁸

8.4.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till fotograf bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på fotograf är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till fotograf bedöms därför vara kontinuerligt på 3–5 års sikt.

²⁰⁴ Skolverket.se

²⁰⁵ Miun.se

²⁰⁶ Du.se

²⁰⁷ Ltu.se

²⁰⁸ Informationen baseras på intervjuer med Svenska fotografers förbund, Göteborgsposten och Aftonbladet, dnr YH 2011/2636.

9 Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske

9.1 Sammanfattning av yrkesanalys för arbetsledare inom trädgårdsanläggning, dnr YH 2012/2805

9.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Trädgårdsanläggare anlägger parker och sköter utemiljöer. Lekparker, offentliga parker, gräsmattor, fotbollsplaner, golfbanor och kulturlandskap är några exempel på platser som en trädgårdsanläggare förvaltar och förnyar. Yrket trädgårdsanläggare kan delas in i *anläggning av utemiljö* och *skötsel av utemiljö*. Inom respektive inriktning finns yrkesarbetare, lagbasar och arbetsledare.²⁰⁹

Arbetsledarens kompetens bygger vidare på lagbasens och innebär fördjupad kompetens inom kvalitet, miljö, arbetsmiljö och arbetsplanering. Det senare omfattar krav på fördjupad kompetens att läsa ritningar och hantera skötselplaner. Dessutom krävs kompetens inom ekonomi, t.ex. att kunna göra kalkyler, samt kunskap om inköpsrutiner och entreprenadjuridik.²¹⁰

Den arbetsledande funktionen består i att ansvara för daglig drift av ett skötselområde samt att leda en grupp i det dagliga arbetet, ansvara för produktion, fördela arbetsuppgifter, tolka skötselplaner, läsa ritningar och ha kundkontakt. Arbetsledaren kan också vara delaktig i den långsiktiga planeringen. Arbetsledaren behöver vara strukturerad, engagerad och ha känsla för ekonomi och siffror.²¹¹

Anställningsannonserna kräver erfarenheter av att vara ledare samt driva projekt och anläggningsarbeten. I vissa annonser efterfrågas landskapsingenjörsutbildning i vissa gymnasial trädgårds- eller anläggningsutbildning samt flera års erfarenhet inom verksamhetsområdet.²¹²

9.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Yrkeshögskolan bedöms vara relevant för att utbilda till arbetsledare inom trädgårdsanläggning. Branschen har beskrivit kompetenskraven och på så sätt tydliggjort behovet av en eftergymnasial utbildning. Gymnasieskolans utbildning med inriktning trädgård är inte tillräcklig för yrkesrollen som arbetsledare och högskolans utbildning till trädgårdsingenjör leder till mer kvalificerade arbetsuppgifter.²¹³

9.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 609 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket trädgårdsanläggare. Av dessa utbildningar är det 468 utbildningsplatser som leder till arbetsledande funktioner. Platserna är fördelade på åtta län från Skåne i söder till Västerbotten i norr. De flesta utbildningsplatserna finns dock i Stockholm, Blekinge, Uppsala och Skåne.

Det finns grundläggande utbildning med inriktning trädgård inom gymnasieskolan²¹⁴ och det finns utbildning till trädgårdsingenjör inom högskolan vid högskolan i Gävle, Göteborgs universitet och Sveriges lantbruksuniversitet²¹⁵.

²⁰⁹ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om arbetsledare inom trädgårdsanläggning, dnr YH 2012/2805.

²¹⁰ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om arbetsledare inom trädgårdsanläggning, dnr YH 2012/2805.

²¹¹ Arbetsformedlingen.se.

²¹² Arbetsformedlingen.se.

²¹³ Enkät svar från Trädgårdsanläggarna, dnr YH 2012/2805.

²¹⁴ Skolverket.se.

9.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Enligt branschorganisationen Trädgårdsanläggarna har Svenska kyrkans arbetsgivareorganisation gjort en analys som visar att cirka 20 procent av de 430 anställda arbetsledarna inom trädgårdsanläggning går i pension inom fyra år.²¹⁶ Därför finns det enligt branschorganisationen en stor efterfrågan på arbetsledare inom trädgårdsanläggning de kommande 3–5 åren.

9.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till arbetsledare inom trädgårdsanläggning bedömer myndigheten att yrkeshögskolan är relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på arbetsledare inom trädgårdsanläggning är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till arbetsledare inom trädgårdsanläggning bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

9.2 Sammanfattning av yrkesanalys för skogsbrukstekniker, dnr YH 2012/2851

9.2.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Skogsbrukstekniker arbetar med avverkning, skogsvård och skoglig planering inom skogsföretag, skogsägarföreningar eller liknande. Skogsbruksteknikern kan också leda eller driva entreprenadföretag inom nämnda verksamhetsområden eller så kan den arbeta inom olika skogsföretag, skogsägarföreningar m.fl. I arbetsuppgifterna ingår att leda och planera arbetet i ett arbetslag samt att förhandla och ha kontakter med arbetstagare och kunder. Det är viktigt att skogsbruksteknikern har kompetens i företagsekonomi, ledarskap och organisation. I arbetet ingår också att väga samman produktionsmål, ekonomiska mål och miljömål. Planering, ledarskap och effektivisering är viktiga kompetenser för att utöva yrket. Eftersom bioenergiproduktion är en växande verksamhet ställs också krav på sådan kompetens. Det är vanligt med krav på några års arbetslivserfarenhet.²¹⁷

Det finns kompetensbevis som utfärdas av ackrediterade utbildningsanordnare.²¹⁸ Kompetensbevisen kan handla om t.ex. natur- och kultur, miljövård och heta arbeten. I Promoting Sustainable Forest Managements (PEFC) sociala standard formuleras kompetenskraven för medarbetarna i certifierade företag. Kompetensbevisen är inte något som krävs för att få utöva yrket men enligt branschen är det en fördel att ha sådana.²¹⁹

9.2.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Branschen framhåller att det råder brist på den här typen av eftergymnasial utbildning. De tydliggör i sina beskrivningar av kvalifikationskrav att yrkeshögskolan är relevant utbildningsform för att utbilda till skogsbrukstekniker.²²⁰

²¹⁵ Hig.se, Conservation.gu.se och Slu.se.

²¹⁶ Enkät svar från Trädgårdsanläggarna, dnr YH 2012/2805.

²¹⁷ Intervju med Skogsbrukets yrkesnämnd (SYN), 2012-09-14, dnr YH 2012/2851.

²¹⁸ Gammelmekroppa skogsskola förvaltar Skogsbrukets yrkesnämnds (SYN) kursprogram på uppdrag av SYN och ackrediterar utbildningsanordnare.

²¹⁹ Intervju med Skogsbrukets yrkesnämnd (SYN), 2012-09-14, dnr YH 2012/2851.

²²⁰ Intervju med Skogsbrukets yrkesnämnd (SYN), 2012-09-14, dnr YH 2012/2851.

9.2.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 144 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket skogsbrukstekniker. Platserna är fördelade i Jönköpings, Dalarnas och Gävleborgs län.

En tvåårig högskoleutbildning till skogstekniker finns vid Gammelkroppa skogsskola.²²¹ Det är den utbildning som kan anses ligga närmast utbildning till skogsbrukstekniker. Inom högskolan finns också skogs- och träprogram, skogsmästare och jägmästare som är närliggande men på en högre nivå än utbildning till skogsbrukstekniker.²²²

9.2.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Stora pensionsavgångar väntas inom de närmaste 3–5 åren och entreprenadföretag har redan svårt att hitta personer med rätt kompetens. Branschen uppskattar att det kommer att behöva utbildas cirka 100–150 skogsbrukstekniker per år de kommande 3–5 åren.²²³ Kompetenskraven kommer att öka och kompetens inom teknik såsom GIS, GPS och andra liknande verktyg är viktiga liksom kompetens inom framställning av bioenergi.²²⁴

9.2.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till skogsbrukstekniker bedömer myndigheten att yrkeshögskolan är relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på skogsbrukstekniker är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till skogsbrukstekniker bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

9.3 Kort yrkesanalys för djurvårdare/veterinärassistenter, dnr YH 2012/3164

9.3.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

I januari 2010 trädde lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård i kraft.²²⁵ Genom den delas yrket djursjukvårdare upp i omvårdnadsyrket djurvårdare, som ibland också kallas veterinärassistent, och legitimationsyrket djursjukskötare.²²⁶ Denna analys kommer att belysa djurvårdare/veterinärassistenter.

Djurvårdare/veterinärassistenter arbetar antingen på grundnivå eller på utökad nivå, det är nivån som styr vilka arbetsuppgifter de får utföra. Fram till och med 2014 arbetar vissa djurvårdare/veterinärassistenter på övergångsregel. I det följande beskrivs de olika behörighetsnivåerna och kraven för att arbeta på de olika nivåerna.²²⁷

Grundnivå

För att arbeta som djurvårdare/veterinärassistent på grundnivå krävs ingen utbildning utan lärandet sker inom företaget. I arbetsuppgifterna ingår omvårdnad såsom att klippa klor, göra rent öron, rasta och bada eller utföra pälsvård. Djurvårdare/veterinärassistenter får även ta blodprov eller vrida om kranen på ett dropp som är seriekopplat i ett slutet system, men inte själv byta dropp. Alla djurvårdare/veterinärassistenter får ge handräckning till djurhälsopersonalen och då görs handräckningen på

²²¹ Gammelkroppa.se

²²² Lnu.se och slu.se.

²²³ Intervju med Skogsbrukets yrkesnämnd (SYN), 2012-09-14, dnr YH 2012/2851.

²²⁴ Intervju med Korsnäs, 2012-10-03, dnr YH 2012/2851.

²²⁵ <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20090302.htm>

²²⁶ Jordbruksverket.se.

²²⁷ Jordbruksverket.se.

djurhälsopersonalens ansvar. På grundnivå finns ett undantag från behandlingsförbudet när det gäller att utföra enklare sårvård på djur under lokal eller allmän bedövning efter att djuret har bedövats av djurhälsopersonal. Undantaget är att det genomförs som uppföljande behandling och under djurhälsopersonalens ansvar.

Utökad nivå

För att arbeta som djurvårdare/veterinärassistent på utökad nivå krävs någon av utbildningarna

- C15 före den 31 december 2009
- grundkurs i läkemedelshantering från 2010
- veterinär klar med farmakologin men inte med årskurs tre.

Djurvårdare/veterinärassistenter på utökad nivå får utföra allt som ingår på grundnivå och får dessutom ge injektioner i muskler och under huden. Förutsättningen för att få utföra undantaget är att det görs som uppföljande behandling och under veterinärens tillsyn och ansvar.

Övergångsregel

Övergångsregeln gäller för djurvårdare/veterinärassistenter som läste C15 och yrkesarbetade i det dåvarande yrket djursjukvårdare, eller i djurens hälso- och sjukvård, före den 31 december 2009. Övergångsregeln gäller även de som är veterinärstudenter och avslutat årskurs tre inkluderande farmakologi.

De djurvårdare/veterinärassistenter som lyder under övergångsregeln får utföra allt som ingår på grundnivå och utökad nivå och får dessutom ge injektioner, behandla djur som är under lokal- eller allmän bedövning och lägga permanentkanyl. Förutsättningen är att det är en uppföljande behandling och att det är under veterinärens tillsyn och ansvar.

Under övergångsperioden får djurvårdare/veterinärassistenter avliva²²⁸, söva på injektion och ta bort tandsten på ett bedövat eller sövt djur. Andra arbetsuppgifter är vaccination men det är veterinären eller den legitimerade djursjukskötaren som är behörig att skriva under vaccinationsintyg och det är endast veterinären som får intyga i pass. För ett sådant intygande måste veterinären eller djursjukskötaren närvara vid vaccinationen.

9.3.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

I SSYK 3227 – djursjukvårdare hade 57 procent av de anställda gymnasial utbildning, 23 procent hade eftergymnasial utbildning som var kortare än tre år och 15 procent hade en eftergymnasial utbildning som är tre år eller längre.²²⁹ Observera att det i statistiken inte går att skilja på yrket djurvårdare/veterinärassistent och yrket djursjukskötare då dessa ingår i samma yrkeskod (SSYK)²³⁰.

Branschen menar att om valet står mellan en gymnasieutbildad djurvårdare/veterinärassistent och en med en yrkeshögskoleutbildning skulle personen med högre utbildning troligen väljas. Det är också troligt att det är lättare att få göra praktik för den som är utbildad vid en yrkeshögskoleutbildning än för den som är utbildad vid en gymnasial utbildning.²³¹

Yrkeshögskolan skulle kunna vara relevant för att utbilda till yrket djurvårdare/veterinärassistent. Det skulle då vara relevant för den utökade nivån på yrket.

²²⁸ Det är alltid veterinären som dödförklarar.

²²⁹ Scb.se, Yrkesregistret.

²³⁰ Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) 3227 – djursjukvårdare.

²³¹ Intervju med Svensk djursjukvård, 2012-11-21, dnr YH 2012/3164.

9.3.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns totalt 40 utbildningsplatser med avslut 2012 som leder till yrket djurvårdare/veterinärassistent. Platserna finns i Skåne län.

Det finns ingen utbildning inom gymnasieskolan som leder till yrket djurvårdare/veterinärassistent som är inriktad mot djursjukvård men det går att komma från gymnasiets naturbruksprogram och sedan läras upp inom företaget för att kunna arbeta på grundnivån.²³²

Utbildning till legitimerad djursjukskötare finns inom Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).²³³

9.3.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Branschen veterinärverksamhet²³⁴ har haft en positiv utveckling i antalet sysselsatta de senaste fyra åren från 3 738 till 4 398.²³⁵ Under 2007–2010 har de anställda i yrket djursjukvårdare²³⁶ ökat med 19 procent²³⁷.

Det finns en efterfrågan på yrket men det kan i framtiden också komma att påverkas av hur många legitimerade djursjukskötare som finns på arbetsmarknaden. I en konkurrenssituation är det troligt att den legitimerade djursjukskötaren kommer att väljas framför djurvårdaren/veterinärassistenten då den har behörighet att utföra fler moment och är högre utbildad.²³⁸

Djurvårdare räknas inte till djurhälsopersonalen men Jordbruksverket håller på att göra en utredning om behovet av utbildade inom branschen som ska presenteras i april 2013.²³⁹ Vad den utredningen kommer fram till kan också få påverkan på yrket djurvårdare och veterinärassistent.

9.3.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till djurvårdare/veterinärassistent bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för den utökade nivån av yrket. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på djurvårdare/veterinärassistenter är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till djurvårdare/veterinärassistent bedöms därför vara kontinuerligt på 3–5 års sikt.

²³² Intervju med Svensk djursjukvård, 2012-11-21, dnr YH 2012/3164.

²³³ Slu.se.

²³⁴ Svensk näringsgrensindelning (SNI) 75 – veterinärverksamhet.

²³⁵ Scb.se, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

²³⁶ Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) 3227 – djursjukvårdare.

²³⁷ Scb.se, Yrkesregistret.

²³⁸ Intervju med Svensk djursjukvård, 2012-11-21, dnr YH 2012/3164.

²³⁹ Intervju med Svensk djursjukvård, 2012-11-21, dnr YH 2012/3164.

10 Pedagogik

10.1 Sammanfattning av yrkesanalys för trafiklärare, dnr YH 2012/2104

10.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Trafiklärare undervisar dem som ska ta körkort för moped, personbil, motorcykel, buss, lastbil och släpfordon. Undervisningen består dels av en teoretisk del där trafikläraren undervisar om trafikregler, trafikvett och trafikmiljö, dels en praktisk del där trafikläraren genomför körlektioner med körkortsaspiranten som ska lära sig att köra fordonet i fråga och följa de trafikregler som gäller för fordonet.²⁴⁰

För att arbeta som trafiklärare krävs trafiklärarutbildning, eget körkort och behörighet för att utbilda på aktuell fordonsklass.

10.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Yrkeshögskolan är relevant och enda utbildningsform för trafiklärare.

10.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan finns beviljat 589 platser med avslut fram till 2016. Av dessa avslutas 260 platser 2012, 120 platser 2013, 159 platser 2014 och 50 platser 2015. Det finns inga utbildningar beviljade med avslut 2016. Utbildningarna finns i Skåne, Kalmar, Västra Götalands, Örebro, Stockholms, Västmanlands, Dalarnas och Västernorrlands län.

Eftersom trafiklärarutbildningen är på 300 yh-poäng, dvs. tre terminer, kommer de platser som beviljas i 2012 års ansökningsomgång att påverka antalet avslutade platser först i slutet av 2014.

10.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Sveriges Trafikskolors Riksförbund (STR) bedömer att det behövs cirka 200 nya trafiklärare om året för att täcka det reguljära behovet de kommande åren. Utöver detta kan det behövas trafiklärare för att vidareutbilda yrkeschaufförer enligt EU:s nya föreskrifter som träder i kraft i januari 2013. Myndigheten för yrkeshögskolan bedömer att efterfrågan på trafiklärare kan bli något större än utbudet från och med 2013.²⁴¹

STR bedömer att den regionala spridningen av utbildningarna i landet är tillfredsställande men att antalet platser är något underdimensionerat i Västra Götaland. STR framhåller att en utökning av antalet platser hos befintliga utbildningsanordnare är att föredra istället för att starta nya utbildningar. Detta för att bättre kunna säkerställa kvaliteten i utbildningarna.²⁴²

STR betonar också att den regionala spridningen inte bör avgöras av det geografiska avståndet utan påpekar att det är restiden och tillgängligheten med kommunikationsmedel som är avgörande för att ge de studerande tillgänglighet till utbildningarna och arbetslivet tillgång till kompetens.²⁴³

²⁴⁰ Arbetsformedlingen.se, Yrken A–Ö

²⁴¹ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om trafiklärare, dnr YH 2012/2104.

²⁴² Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om trafiklärare, dnr YH 2012/2104.

²⁴³ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om trafiklärare, dnr YH 2012/2104.

10.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till trafiklärare bedömer myndigheten att yrkeshögskolan är relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på trafiklärare är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till trafiklärare bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

11 Samhällsbyggnad och byggteknik

11.1 Sammanfattning av yrkesanalys för installationsingenjörer, dnr YH 2012/2696

11.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Installationsingenjörer arbetar med konstruktion och projektledning inom ventilation, VVS samt kyl- och värmepumpar. En installationsingenjör med VVS-inriktning arbetar främst inom installations- och konsultteknikföretag.

Kyl- & Värmepumpföretagen menar²⁴⁴ att installationsbranscherna blir mer styr- och reglertekniskt intensiva (datoriserade) och eftersom det är vanligare med samkörning av ventilation, VVS samt kyl- och värmepumpar, är alla dessa områden viktiga för installationsingenjören. Kylanläggningen och värmepumpen har en central roll i systemet. Företag tar därför allt oftare på sig totalentreprenader där ventilation och VS tas in på underentreprenad eller i undantagsfall utförs av anställda VS- och ventilationsmontörer på något större kyl- och värmepumpsföretag.

11.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Enligt Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) tillhör installationsingenjör yrkesområde 3, vilket normalt kräver gymnasieutbildning med påbyggnad eller en kortare högskoleutbildning, högst tre år. De företag som intervjuades under hösten 2011 menade att utbildningsnivån hos anställda inom yrket varierar²⁴⁵ från tekniskt gymnasium till universitetsutbildade civilingenjörer. De elever som kommer från gymnasieskolan behöver ofta komplettera med teori och praktik medan civilingenjörerna ofta är överkvalificerade för arbetsuppgifterna. Ett mellanläge mellan gymnasie- och högskoleutbildning efterfrågas och därför bedöms yrkeshögskolan vara relevant utbildningsform.²⁴⁶

11.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 756 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrkena installationsingenjör, VVS-projektör, VA-projektör samt Ventilations- och inomhusmiljöingenjör. Platserna finns i Stockholms, Skåne, Södermanlands, Västra Götalands, Uppsala, Hallands och Norrbottens län.

11.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

De branschorganisationer och företag²⁴⁷ som myndigheten har varit i kontakt med beskriver en tydligt ökad efterfrågan på eftergymnasial utbildning till installationsingenjör de kommande 3–5 åren. Efterfrågan på eftergymnasial utbildning ökar eftersom arbetet med installationer bedöms bli mer tekniskt avancerat och komplext.²⁴⁸ Ett av de största

²⁴⁴ Kommentarer från Kyl- & Värmepumpföretagen på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys installationsingenjör, dnr YH 2011/2634.

²⁴⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) *Yrkesanalys installationsingenjör*, dnr YH 2011/2634.

²⁴⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) *Yrkesanalys installationsingenjör*, dnr YH 2011/2634.

²⁴⁷ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys installationsingenjör, dnr YH 2011/2634 och dnr YH 2012/2696.

²⁴⁸ Kommentarer från NVS på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys installationsingenjör, dnr YH 2012/2696.

företagen beskriver en efterfrågan på cirka 120 personer med eftergymnasial ingenjörsutbildning de kommande tre åren.²⁴⁹

11.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till installationsingenjör bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på installationsingenjörer är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till installationsingenjör bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

11.2 Sammanfattning av yrkesanalys för fastighetstekniker, dnr YH 2012/2695

11.2.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Fastighetstekniker arbetar med teknisk och ekonomisk förvaltning av fastigheter. Arbetet innebär att ta fram underhållsplaner och prognoser, att ha kontakter med entreprenörer inom till exempel drift och underhåll samt kontakter med kunder.²⁵⁰ Kompetenskraven för yrket varierar. Bland annat efterfrågas gymnasieutbildning med inriktning mot bygg- och anläggningsteknik²⁵¹, byggtknisk utbildning inriktad på fastighetsfrågor, bygg- och anläggningsteknisk utbildning²⁵², fastighets- eller driftteknisk utbildning, minst ett par års erfarenhet och minst sex års erfarenhet²⁵³. Allmän kunskap inom förvaltningsprocessen förekommer också som en kompetens som framhålls när arbetsinnehållet beskrivs.²⁵⁴

Andra kompetenskrav eller kompetenser som ses som meriterande är bland annat B-körkort, elbehörighet, erfarenhet av lås och dörrar, erfarenhet från brand- och sprinklersystem samt styr- och reglerteknik²⁵⁵.

Aff - Forum för förvaltning och service²⁵⁶ menar till skillnad från andra organisationer som lämnat synpunkter att beskrivningen av yrket fastighetstekniker är för omfattande och att en fastighetstekniker inte arbetar med fastighetens ekonomiska förvaltning eller tar fram underhållsplaner och prognoser.²⁵⁷

11.2.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

I vissa fall kan yrkeshögskolan vara den utbildningsnivå som arbetsgivarna eftersöker, bland annat när det i anställningsannonser eftersöks arbetskraft med driftteknisk bakgrund. Fastighetsbranschens utbildningsnämnd (FU) anser²⁵⁸ att yrkeshögskolan är en relevant utbildningsform för fastighetstekniker även om kraven på utbildningsnivå kan

²⁴⁹ Kommentarer från Svensk Ventilation på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys installationsingenjör, dnr YH 2011/2634.

²⁵⁰ Fastighetsjobb.se

²⁵¹ Arbetsformedlingen.se

²⁵² Fastighetsjobb.se

²⁵³ Arbetsformedlingen.se

²⁵⁴ Fastighetsjobb.se

²⁵⁵ Arbetsformedlingen.se

²⁵⁶ Aff - Forum för förvaltning och service är en ideell förening samt ett branschforum och nätverk för verksamheter inom fastighetsägande, fastighetsförvaltning och Facility Management i Sverige.

²⁵⁷ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om fastighetstekniker, dnr YH 2012/2695.

²⁵⁸ Fastighetsbranschens utbildningsnämnd (2012) *Fastighetsbranschens yrkesroller*. Reviderad 13 april 2012.

variera för yrkesrollen. FU beskriver olika nivåer inom yrkesrollen och menar att den mer kvalificerade yrkesrollen kräver yrkeshögskoleutbildning och kallar den yrkesrollen för fastighetstekniker 2.

Myndigheten för yrkeshögskolan beaktar FU:s beskrivning av fastighetstekniker 2 och menar att utbildningar till fastighetstekniker kan ingå i yrkeshögskolan förutsatt att utbildningen inte innehåller kurser som kan erhållas på de nationella gymnasieprogrammen. Utbildningar som leder till yrkesrollerna fastighetsvärd, fastighetsskötare och fastighetstekniker som har likartat innehåll som de utbildningar som finns inom gymnasieskolan kommer inte att prioriteras.²⁵⁹

Majoriteten av de företag²⁶⁰ myndigheten har varit i kontakt med menar att yrkeshögskolan är rätt nivå för fastighetstekniker

11.2.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 382 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket fastighetstekniker. Utbildningsplatserna finns i Stockholms, Norrbottens, Uppsala, Örebro, Dalarnas samt Värmlands län. Det finns även inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning totalt 498 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket fastighetsförvaltare. Utbildningsplatserna är fördelade på tre län, Stockholms, Skåne och Västra Götalands län.

Enligt Skolverket²⁶¹ finns det på gymnasieskolans VVS- och fastighetsprogram utbildning till fastighetstekniker, fastighetsskötare och fastighetsvärd. I vilken mån det nya gymnasieprogrammet påverkar utbudet av fastighetstekniker beror dels på hur branschen bedömer kompetensen hos de som examineras, dels på hur många som väljer utbildningen.

11.2.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Den samlade bedömningen är att fastighetsbolagen anställer fastighetstekniker från yrkeshögskolan. Det finns viss efterfrågan på kort sikt men också på längre sikt då fastighetsbolagen planerar för ersättningsrekryteringar vid pensionsavgångar.

På 3–5 års sikt tror samtliga tillfrågade fastighetsbolag att de kommer att behöva rekrytera och öka sin personal. Orsakerna till detta är förväntade pensionsavgångar och normal personalomsättning. Eftersom medvetenheten kring miljöfrågor ökar och driften av fastigheter blir mer teknisk, kan efterfrågan också öka.

11.2.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till fastighetstekniker 2 bedömer myndigheten att yrkeshögskolan är relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på fastighetstekniker är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till fastighetstekniker 2 bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

²⁵⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) *Inför ansökningsomgång 2012 – Myndigheten för yrkeshögskolans bedömning av yrkesroller och yrkesgrupper, dnr YH 2012/376.*

²⁶⁰ Vasakronan, Akademiska Hus AB, Briggen, Fastighets AB Corallen, Eklandia Fastighets AB samt Aspholmen Fastigheter.

²⁶¹ Skolverket.se.

12 Säkerhetstjänster

12.1 Sammanfattning av yrkesanalys för säkerhetstekniker och larmtekniker, dnr YH 2012/2938

12.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Larminstallatörer eller larm- och säkerhetstekniker monterar in brandlarm, inbrottslarm, TV-övervakningssystem, passersystem och annan säkerhetsutrustning. De arbetar med det mesta från planering till montering, driftsättning och teknisk beskrivning av installationen. De sköter även service på larmsystem. I arbetet kan det även ingå att utbilda dem som använder larmsystemen. Det är därför viktigt att ha kunskap om de lagar och föreskrifter som reglerar arbetet med larm. Larminstallatörer är ofta anställda på olika larminstallations- och säkerhetsföretag, men även inom traditionella elinstallationsföretag finns larm- säkerhetstekniker men då arbetar de ofta också med starkströmsinstallationer.²⁶²

Larminstallatörer som är anställda i ett renodlat larmföretag behöver inte vara behöriga elektriker men många som jobbar med larminstallationer är anställda i elföretag. Då det normalt inte är full beläggning på larmjobb så måste larminstallatörer också vara behöriga att göra elinstallationer och för att spänningssätta säkerhetsanläggningar.²⁶³

Förutom certifikat efterfrågas kunskap om de vanligaste fabrikaten för kameraövervakning, inbrott, brandlarm och passagesystem samt god kännedom om fastighetsnät.

12.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Svenska stöldskyddsföreningen (SSF) betonar att det behövs en kompetenshöjning inom teknik och teknisk orientering. Det vill säga att larmtekniker blir bättre orienterade i vilka tekniska lösningar som finns på marknaden och vilka behov av säkerhet dessa tillfredsställer. SSF menar att det är viktigt att larmteknikern har förståelse för hela säkerhetsfrågan och kan bedöma kundens behov på ett heltäckande sätt. Det är också viktigt att larmteknikern kan kommunicera med kravställare och upphandlare.²⁶⁴

Enligt andra kontakter myndigheten har haft med företag i branschen är inte någon specifik utbildning det avgörande vid anställning. Det är dock bra att ha en tekniskt inriktad utbildning på gymnasienivå, stort teknikintresse och vara allmänt socialt och lyhörd för att förstå kundernas behov och ha goda förutsättningar att bli upplärd på jobbet.²⁶⁵

Beaktat att yrkeshögskolan ska vara eftergymnasial förefaller den inte alltid vara nödvändig för att utveckla de kunskaper, färdigheter och kompetenser som vanligtvis krävs för att arbeta som säkerhetstekniker eller larminstallatör. Gymnasieskolans el- och energiprogram, inriktning mot elteknik är i många fall tillräckligt för att få anställning inom dessa yrkesroller. Kompetensutveckling kan ske i arbetet och genom specifika kurser t.ex. på olika produkter och program.

Samtidigt går det inte att utesluta att yrkeshögskolan kan vara relevant för en utbildning till säkerhetstekniker eller larminstallatör i de fall utbildningen bygger vidare på gymnasieskolans el- och energiprogram, inriktning mot elteknik eller hantverksprogrammet, inriktning mot övriga hantverk där låssmed är en profil. En sådan yrkeshögskoleutbildning måste då leda vidare till en mer kvalificerad och specialiserad

²⁶² Arbetsformedlingen.se, Yrkeskompassen.

²⁶³ Elektriska installatörsorganisationen (EIO).

²⁶⁴ Svenska stöldskyddsföreningen, telefonsamtal 2012-10-31.

²⁶⁵ Star alarm AB och Trygga hem.

roll som larm- och säkerhetstekniker. Till exempel för arbete med projektering och arbetsledning krävs viss byggnadsteknisk kompetens och en utökad kompetens inom el, tele och data eftersom dessa ofta hänger samman.

12.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 150 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket säkerhetstekniker. Platserna finns i Västra Götalands och Skåne län.

Grundutbildning för larminstallatörer finns på el- och energiprogrammet, inriktning mot elteknik. Elektriska installatörsorganisationen (EIO) har tagit fram branschrekommendationer som anger en yrkesutgång för larm- och säkerhetsteknik. Grundutbildning för att bli låssmed finns på hantverksprogrammet, inriktning mot övriga hantverk där låssmed är en profil.

Det finns också kurser som erbjuds av EIO, Swelarm och av privata aktörer som Lernia, Elbranschens utvecklings- och utbildningscenter (EUU) och JB kompetens. Kortare grund- och fortbildningskurser för elektriker och distansutbildning i allmän behörighet finns genom EUU.²⁶⁶

12.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Inom säkerhetsbranschen finns enligt Arbetsförmedlingen behov av kompetent personal. Det finns inte tillräckligt många personer med rätt kompetens och dessutom växer branschen. Det leder till att det råder liten konkurrens om jobben det kommande året.²⁶⁷ Utöver att branschen växer kommer pensionsavgångar och teknikutveckling att ytterligare påverka efterfrågan på kompetens.

Kontakter med arbetsgivare visar att det är ganska eller mycket svårt att få tag på personer med relevant kompetens. Återväxten inom yrkesområdet är dålig. Det allmänna intresset och förståelsen för arbetsområdet beskrivs som litet.²⁶⁸ Det är stor efterfrågan i arbetslivet på kompetens inom yrkesområdet.

12.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till larm- och säkerhetstekniker bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform för utbildning till larm- och säkerhetstekniker men med förbehåll att utbildningen då ska bygga vidare på relevant gymnasieutbildning eller motsvarande yrkeserfarenhet. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på larm- och säkerhetstekniker är stor. Samtidigt är det svårt att identifiera indikatorer på att arbetslivet efterfrågar yrkeshögskoleutbildning när det rekryterar till anställningar inom yrkesområdet.

12.2 Sammanfattning av yrkesanalys för säkerhetssamordnare, dnr YH 2012/2752

12.2.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Säkerhetssamordnare är ansvarig för det dagliga arbetet med säkerhetsrelaterade frågor inom en organisation. Det kan handla om personalansvar för väktare och annan säkerhetspersonal, kontinuerlig utvärdering av risker eller att vara ansvarig för översynen

²⁶⁶ Euu.se, Tele/Data/Säkerhet

²⁶⁷ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen.

²⁶⁸ Larmkraft, G-tre säkerhetsteknik AB.

av säkerhetssystem som brandskyddssystem, övervakningskameror, första hjälpen-utrustning etc. Säkerhetssamordnaren har ofta en central roll i det förebyggande säkerhetsarbetet med riskanalyser samt utbildning och övning av övrig personal.

För anställning som säkerhetssamordnare krävs oftast erfarenhet av tidigare arbete med säkerhetsrelaterade frågor. Tidigare anställning inom Försvarmakten, polisen eller räddningstjänsten ses ofta som meriterande.²⁶⁹

12.2.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

En kortare eftergymnasial utbildning inom området är något såväl branschföreträdare som arbetsgivare ser positivt på. För att en sådan utbildning ska vara relevant krävs i regel tidigare relevant yrkeslivserfarenhet samt att utbildningen är upplagd i samverkan med arbetslivet och efter branschens behov.

12.2.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 120 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket säkerhetssamordnare. Samtliga platser finns i Stockholms län.

På Försvarshögskolan i Stockholm, Göteborgs universitet, Lunds universitet, Malmö högskola, Mittuniversitetet och Stockholms universitet finns kurser och program som kan vara relevanta för arbete med säkerhetssamordning.²⁷⁰

12.2.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Enligt arbetsgivare och branschorganisationer finns det viss kontinuerlig efterfrågan på säkerhetssamordnare eller motsvarande. Efterfrågan bedöms öka de kommande 3–5 åren.²⁷¹ Samtidigt är det viktigt att beakta att en utbildning till samordnare inte kan ersätta flerårig relevant yrkeserfarenhet. Yrkeshögskoleutbildning är ett bra komplement och kan vara meriterande.

12.2.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till säkerhetssamordnare bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform förutsatt att den bygger vidare på relevant yrkeserfarenhet. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på säkerhetssamordnare är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till säkerhetssamordnare bedöms därför vara kontinuerligt på 3–5 års sikt.

²⁶⁹ Vakanser.se.

²⁷⁰ Studera.nu.

²⁷¹ Securitas AB (2011) Årsredovisning 2011.

13 Teknik och tillverkning

13.1 Sammanfattning av yrkesanalys för CNC-tekniker, dnr YH 2012/2758

13.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

CNC-tekniker arbetar med flera delar i den industriella produktionen, allt från kvalitetssäkring av produktionsflöden, bedömning och bearbetning av materialet till det att produkten är färdig. Bland arbetsuppgifterna ingår allt från att programmera maskiner utifrån ritningar till att planera, övervaka och kontrollera maskinernas arbete.²⁷²

Arbete inom CNC kan betecknas både som ett gymnasialt- samt ett eftergymnasialt yrke. De direkt operatörsbetonade delarna av yrket kräver en lägre kompetensnivå, som till exempel CNC-operatör²⁷³, medan de mer avancerade delarna av yrket, beredning och produktionsutveckling, kräver en utvecklad kompetens som CNC-tekniker som baseras på eftergymnasial utbildning.

13.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Utbildningar till CNC-tekniker som leder till enbart grönt certifikat bedömer Myndigheten för yrkeshögskolan motsvarar utbildning inom gymnasieskolan.²⁷⁴ Yrkeshögskolan bedöms vara relevant utbildningsform för de delar av yrket som ligger utöver den gymnasiala kompetensen.

13.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan finns det 200 utbildningsplatser med avslut 2012–2016. Utbildningarna finns i Dalarnas, Östergötlands, Kronobergs och Kalmar län.

Det industritekniska programmet inom gymnasieskolan kan förbereda för en i huvudsak ren operatörsroll. Inom högskolan erbjuds kurser inom CNC-teknik, men utbudet är tämligen begränsat och på en högre nivå än den inom yrkeshögskolan.

13.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Efterfrågan på CNC-tekniker bedöms vara hög och Arbetsförmedlingen har klassat yrket som bristyrke vid flertalet av deras årliga bedömningar av arbetsmarknaden. Oavsett konjunkturläge har det alltså funnits ett stort behov av CNC-tekniker, ett behov som förstärkts under högkonjunktur.

13.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till CNC-tekniker bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på CNC-tekniker är stor och behovet av yrkeshögskoleutbildning till CNC-tekniker bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

²⁷² Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen och Scb.se, Yrkesregistret

²⁷³ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen

²⁷⁴ Myndigheten för yrkeshögskolans (2012) *Inför ansökningsomgång 2012 – Myndigheten för yrkeshögskolans bedömning av yrkesroller och yrkesgrupper*, dnr YH 2012/376.

13.2 Sammanfattning av yrkesanalys för tekniker inom mobila arbetsmaskiner, dnr YH 2012/558

13.2.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Mekaniker och tekniker inriktade mot mobila anläggningsmaskiner arbetar med underhåll, service, diagnostisering och reparation. Arbetet utförs i regel i en maskinverkstad eller hos kunden. När det handlar om service och underhållsarbete hos kunder används oftast yrkesbenämningarna fältmekaniker eller fältservicetekniker.

För att arbeta som mekaniker inom fordonsbranschen generellt krävs i regel att man genomgått en fordonsteknisk utbildning inom gymnasieskolans nationella program. Vidare efterfrågas ofta praktisk erfarenhet av servicearbete med mobila arbetsmaskiner eller annat fordonstekniskt arbete.

Teknikern genomför också reparationer och service men har utöver det ett särskilt ansvar för diagnostisering av fel och problem, kundkontakt, fakturering samt viss utbildning av medarbetare inom företaget. Det bör poängteras att arbetsuppgifter och ansvarsområden för mekaniker och tekniker skiljer sig åt mellan olika arbetsgivare.²⁷⁵

13.2.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Att gå från grundutbildad mekaniker till tekniker eller fältmekaniker och fältservicetekniker är ofta en lång process som kräver lång arbetslivserfarenhet och mycket intern utbildning.²⁷⁶ Med yrkeshögskoleutbildning skulle vägen från mekaniker till tekniker bli tydligare och kortare.

Maskinbranschen är inte homogen och arbete i olika företag ställer olika krav beroende på typen av maskiner företaget arbetar med samt i vilka miljöer man arbetar. Yrkeshögskolan kan ha relevans för vidareutbildning av mekaniker till tekniker.

13.2.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 188 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket servicetekniker för mobila arbetsmaskiner etc. Det finns totalt 272 utbildningsplatser som leder till yrken inom fordonsteknik. Platserna finns i Kronobergs, Västra Götalands, Värmlands, Västerbottens, Skåne och Östergötlands län.

Grundläggande utbildningar till mekaniker inom fordonsbranschen som helhet bedrivs inom gymnasieskolans nationella program. Inom fordons- och transportprogrammet finns inriktningar mot personbil eller lastbil samt mobila arbetsmaskiner.

13.2.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Det finns en stor efterfrågan på mekaniker och tekniker inom fordonsbranschen i allmänhet och inom maskinbranschen i synnerhet. Branschorganisationen MaskinLeverantörerna har i en rapport²⁷⁷ beskrivit medlemsföretagens personalbehov från 2012 och för den kommande tioårsperioden. MaskinLeverantörerna bedömer att det årliga rekryteringsbehovet under de kommande åren uppgår till omkring 400 fältmekaniker, verkstadsmekaniker, reservdelspersonal, arbetsledare samt säljare.

²⁷⁵ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om tekniker inom mobila arbetsmaskiner, dnr YH 2012/558.

²⁷⁶ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om tekniker inom mobila arbetsmaskiner, dnr YH 2012/558.

²⁷⁷ MaskinLeverantörerna (2012) *Maskinbranschens personalbehov på servicemarknadssidan*, dnr YH 2012/558.

13.2.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till tekniker med inriktning mot mobila maskiner bedömer myndigheten att yrkeshögskolan kan vara en relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på tekniker med inriktning mot mobila maskiner är stor. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till tekniker med inriktning mot mobila maskiner bedöms därför vara stort på 3–5 års sikt.

13.3 Kort yrkesanalys för vindkrafttekniker, dnr YH 2012/3020

Analysen syftar till att belysa arbetslivets efterfrågan samt om det finns några regionala skillnader i efterfrågan.

13.3.1 Beskrivning av yrket

Vindkrafttekniker arbetar med service för mekaniska och elektriska system i kraftverken. De monterar och demonterar verk. Arbetet sker till stor del på hög höjd uppe i kraftverken.²⁷⁸

13.3.2 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 449 utbildningsplatser med avslut 2012–2015 som leder till yrket vindkrafttekniker samt 50 utbildningsplatser med avslut åren 2012–2013 som leder till yrket vindkraftsprojektör. Platserna finns i Halland, Gävleborg, Jämtland, Blekinge, Skåne, Gotland, Västra Götaland, Norrbotten samt Västerbotten.

13.3.3 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Svensk Vindenergi²⁷⁹ bedömer att behovet är mellan 40 och 90 vindkraftstekniker per år de närmaste åren. När det gäller projektörer ser Svensk Vindenergi inget ökat behov. Svensk Vindenergi menar att mycket vindkraft är under byggnation i elområde²⁸⁰ 2 och att installationerna om några år kommer vara rätt så jämnt fördelade inom elområde 2–4, däremot är elområde 1 inte utbyggt på samma vis.

Svensk Vindkraftsförening²⁸¹ beräknade för ett par år sedan att branschen skulle behöva omkring 300 vindkraftstekniker och projektörer årligen, men i dag bedöms efterfrågan till omkring 100–150 personer per år från yrkeshögskolan, de kommande tio åren. Svensk Vindkraftsförening menar att det kommer att bli en kraftig tillväxt inom de närmaste åren, bland annat i elområde 3. Svensk Vindkraftsförening menar att det kommer att finnas ett

²⁷⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2011) *Yrkesanalys vindkrafttekniker*, dnr YH 2011/2632.

²⁷⁹ Svensk Vindenergi Ekonomisk Förening är en branschorganisation för företag som arbetar med vindkraft och förnybar energi.

²⁸⁰ Svenska Kraftnät har delat in Sverige i fyra elområden från den 1 november 2011, efter beslut i EU-kommissionen den 14 april 2010. Elområde 1 är Norrbottens län samt delar av Västerbottens län. Elområde 2 är Jämtlands län, Västernorrlands län samt delar av Dalarnas län, Gävleborgs län och Västerbottens län. Elområde 3 är Gotlands län, Stockholms län, Södermanlands län, Uppsala län, Värmlands län, Västmanlands län, Örebro län, Östergötlands län samt delar av Jönköpings län, Hallands län, Kalmar län, Västra Götalands län, Gävleborgs län och Dalarnas län. Elområde 4 är Skåne län, Blekinge län, Kronobergs län, samt delar av Kalmar län, Hallands län, Jönköpings län och Västra Götalands län.

²⁸¹ Svensk Vindkraftsförening är en ideell och politiskt obunden förening öppen för såväl privatpersoner som företag.

stort behov av att bygga ut landbaserad vindkraft längst västkusten och inåt landet, på höga höjder med goda vindtillgångar. Även i elområde 4 och 2 kommer det satsas vidare på vindkraft.

13.3.4 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till vindkrafttekniker bedömer myndigheten att yrkeshögskolan är relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på vindkrafttekniker är kontinuerlig och behovet av yrkeshögskoleutbildning till vindkrafttekniker är därför kontinuerligt på 3–5 års sikt.

13.4 Kort yrkesanalys för produktionslogistiker, dnr YH 2012/3124

Syftet med denna analys är främst att bedöma yrkeshögskolans relevans för yrkesrollen.

13.4.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Produktionslogistiker arbetar med att planera produktionen i ett företag. Produktionslogistikern analyserar de olika stegen i produktionsprocessen och vad som krävs för att företaget ska nå sitt produktionsmål. Produktionslogistikern ser även till att rätt mängd komponenter köps in, att det i varje steg finns personal och maskiner på plats och att tidsplaner hålls så att varorna kan levereras i tid. Arbetet förutsätter kontakter med funktioner på olika nivåer i företaget under hela processen. Till sin hjälp har produktionslogistikern ofta databaserade planeringssystem.²⁸²

13.4.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Enligt Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK) ingår yrket produktionslogistiker i SSYK 2149, övriga civilingenjörer m.fl. Yrket tillhör yrkesområde 2, arbete som kräver teoretisk specialistkompetens, vilket enligt nomenklaturen normalt kräver en högskoleutbildning på minst tre år. Produktionslogistiker kan även sorteras in under SSYK 3119, övriga ingenjörer och tekniker. Då tillhör yrket yrkesområde 3, vilket enligt nomenklaturen innebär att det normalt krävs gymnasieskola med påbyggnad eller en kortare högskoleutbildning.²⁸³

I platsannonser i Arbetsförmedlingens platsbank är det främst högskoleutbildade som eftersöks.

13.4.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

Inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning finns det totalt 265 utbildningsplatser med avslut 2012–2014²⁸⁴ som leder till yrket produktionslogistiker. Platserna är fördelade i Västra Götalands, Jönköpings samt Stockholms län.

Inom universitet och högskola finns det utbildningar och kurser som kan leda fram till ett arbete inom produktionslogistik. Det finns även högskoleingenjörsprogram som har inriktning mot logistik, men då ofta med mer fokus på inriktning mot inköp- och affärslogistik och inte renodlad produktionslogistik.

²⁸² Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen

²⁸³ Scb.se

²⁸⁴ Utbildningsutbudet avviker från det som presenteras på myndighetens webbplats (rapporten Utbildningar inom yrkeshögskolan – utbildningsplatser som avslutas 2012–2018) p.g.a. förändringar i SUN-kodningen.

13.4.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Arbetsförmedlingen²⁸⁵ bedömer att konkurrensen om lediga logistikerarbeten är relativt låg och konstaterar att arbetslösheten inom yrkesgruppen är betydligt lägre än den genomsnittliga. Arbetsförmedlingen bedömer vidare att efterfrågan på logistiker kommer att öka under de kommande åren, bland annat som en följd av fortsatt ökande krav på effektivitet och lönsamhet.

13.4.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av motsvarande utbildningar och kompetens.

När det gäller utbildning till produktionslogistiker bedömer myndigheten att yrkeshögskolan inte är den mest relevanta utbildningsformen då det finns utbud av motsvarande utbildningar inom högskolan.

²⁸⁵ Arbetsförmedlingen.se, Yrkeskompassen

14 Transporttjänster

14.1 Sammanfattning av yrkesanalys för lokförare, dnr YH 2012/2788

14.1.1 Beskrivning av yrket inklusive kompetenskrav

Lokförare kör olika typer av tåg med passagerare eller gods. Ibland ingår växlingsarbete med radiostyrda lok i arbetsuppgifterna. Lokföraren ansvarar för att tåget körs mjukt, säkert och i rätt hastighet. Före avresa gör lokföraren klart loket, slår på all teknisk utrustning och ställer in bromsarna efter de uppgifter om tågets längd och vikt som tågmästaren eller växlaren lämnar. Lokföraren informerar sig också om eventuella reparationer eller hastighetsändringar längs banan. Den informationen för han eller hon också vidare till övrig personal ombord innan avfärd i samband med att man går igenom förutsättningarna för resan.²⁸⁶

De krav som ställs i Sverige för att få arbeta som lokförare regleras på EU-nivå i *Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/57/EG av den 23 oktober 2007 om behörighetsprövning av lokförare som framför lok och tåg på järnvägssystemet i gemenskapen*.

De krav som formuleras i rådets direktiv 2007/57/EG gäller inte de lokförare som uteslutande arbetar på

- a) Tunnelbanor, spårvagnar och andra spårvägssystem i tätorter
- b) Järnvägsnät som är funktionellt åtskilda från resten av järnvägssystemet och som enbart är avsedda för person- och godstransport i lokal-, stads- och förortstrafik
- c) Privatägd järnvägsinfrastruktur som trafikeras enbart av sina ägare för egen godstransport
- d) Banavsnitt som tillfälligt är stängda för normal trafik i syfte att underhålla, modernisera eller förnya järnvägssystemet.

Rådets direktiv 2007/57/EG föreskriver vad som krävs för att en studerande ska tilldelas förarbevis – endast en mindre grundläggande del, och kompletterande intyg. Kraven för förarbeviset och det kompletterande intyget utgör grundkraven för yrkesbehörighet för lokföraryrket och består av krav på såväl teoretiska som praktiska kunskaper om både infrastruktur och rullande material. Det kompletterande intyget kan efterhand kompletteras med tillstånd att framföra ytterligare loktyper.

För att ha rätt att utfärda kompletterande intyg krävs tillstånd från Transportstyrelsen.

Den som erhåller yrkesbehörighet för lokföraryrket måste ha fyllt 20 år och uppfylla de hälsokrav och språkkunskaper som specificeras i rådets direktiv 2007/57/EG.

14.1.2 Bedömning av yrkeshögskolans relevans för yrket

Myndigheten för yrkeshögskolan har 2012 i sin utredning om lokförarutbildningarna i yrkeshögskolan tydliggjort att yrkeshögskolan kan tillhandahålla, och idag också tillhandahåller, en grundläggande lokförarutbildning.²⁸⁷ Det finansiella ansvaret för den utbildning i operatörsspecifika moment som krävs för att arbeta som lokförare ska dock ligga på arbetslivet.

²⁸⁶ Arbetsformedlingen.se, Yrkeskompassen.

²⁸⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2012) *Utredning om lokförarutbildning inom yrkeshögskolan*

14.1.3 Beskrivning av befintligt utbildningsutbud

I mars 2012 fanns 638 utbildningsplatser med avslut 2012–2016 som leder till yrket lokförare. Utbildningsplatserna är fördelade på 7 utbildningar i Östergötlands, Skåne, Örebro, Norrbottens, Stockholms och Västerbottens län.

SJ AB startade våren 2012 sin första lokförarutbildning sedan 2009 genom dotterbolaget SJ Service Academy och antog då 24 studerande.

14.1.4 Bedömning av arbetslivets efterfrågan

Myndigheten bedömer att det fram till 2020 finns en efterfrågan på omkring 120 till 150 lokförare årligen. Utifrån statistik över pensionsavgångar samt uppgifter från arbetsgivare, branschorganisationen Tåg företagen samt fackliga företrädare bedömer myndigheten att det de närmaste 3–5 åren finns ett behov av att anställa mellan 800 och 1 000 lokförare.²⁸⁸

14.1.5 Slutsatser och bedömningar

Behovet av yrkeshögskoleutbildningar bedöms dels utifrån arbetslivets efterfrågan på den yrkesroll utbildningen leder till, dels utifrån befintligt utbud av utbildningar.

När det gäller utbildning till lokförare bedömer myndigheten att yrkeshögskolan är relevant utbildningsform. Myndigheten bedömer att arbetslivets efterfrågan på lokförare är kontinuerlig. Behovet av yrkeshögskoleutbildning till lokförare bedöms ligga mellan 100 och 120 utbildningsplatser per år på 3–5 års sikt. På längre sikt behövs eventuellt ett något större utbildningsutbud, kring 150 eller fler per år, för att motsvara arbetslivets efterfrågan på lokförare.

²⁸⁸ Kommentarer på Myndigheten för yrkeshögskolans utkast till yrkesanalys om lokförare, dnr YH 2012/2788.

Myndigheten för yrkeshögskolan
bidrar till att förse arbetslivet med
rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan
Swedish National Agency for
Higher Vocational Education
Box 145
721 05 Västerås
www.yhmyndigheten.se